

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«ӨРЛЕУ» БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ ҰЛТТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ» АҚ ФИЛИАЛЫ
АТЫРАУ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ
БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ ИНСТИТУТЫ

**Жаңартылған білім беру бағдарламасы
бойынша оқу-тәрбие жұмыстарында
қолданылатын әдіс-тәсілдер**

Әдістемелік құрал

Атырау қаласы,
2018 жыл

УДК 373
ББК 7426
Ж 22

Пікір жазғандар:

Галимжанова М.А –п.ғ.к.,профессор, Халықаралық Ақпараттандыру Академиясының академигі, «Өрлеу»БАҰО» АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры

Хамидуллина Д.Ұ.– PhD доктор, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті, Қазақстан және дүниежүзі тарихы кафедрасының меңгерушісі

Жалмуханова Б.Х.

Ж22 Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша оқу-тәрбие жұмыстарында қолданылатын әдіс-тәсілдер:әдістемелік құрал/
Б.Х.Жалмуханова – Атырау,2018.-67 б

ISBN 978-601-7914-54-7

Әдістемелік құралда оқыту мен оқуда және кері байланыс жасау кезінде қолдануға болатын белсенді әдіс-тәсілдер мен қысқа мерзім жоспар, ата-анамен жұмыс түрлерінің үлгілері берілген. Жоспарлау барысында тиімді әдістер мен тәсілдерді қолдана отыра, оқушылардың бойында өмірге қажетті дағдыларды қолдануға болады.

Әдістемелік құрал білім беру ұйымдарының педагог қызметкерлері мен педагог кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің тыңдаушыларының тәжірибесін тиімді қолдауға арналған.

УДК 373
ББК 7426

«Өрлеу» БАҰО»АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының Сараптау кеңесінің шешімімен ұсынылған (хаттама №4, 10.10.2018 ж)

ISBN 978-601-7914-54-7

© «Өрлеу» БАҰО»АҚ филиалы
Атырау облысы бойынша ПҚБАИ, 2018 ж

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	4
I. Сабақ барысында қолданылатын әдіс-тәсілдер мен ширатулар	6
II.Рефлексия-нәтижелі білім алудың бастауы	21
III.Кері байланыс-оқу мен оқытуды алға бастырудың қарапайым құралы	24
Кері байланыс іс-тәжірибеде (Әдістер)	28
IV.Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша қысқа мерзімді жоспардың жасалу жолдары Жаңартылған білім беру бағдарламасы бойынша қысқа мерзімді жоспардың үлгілері	34
V.Сынып жетекшісінің ата-аналармен атқаратын жұмыстарының мазмұны мен міндеттері	60
Ата-аналар жиналысының үлгілері	63
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	67

КІРІСПЕ

Бүгінде Елбасымыз алға қойған, дамыған отыз елдің қатарына кіру жөніндегі «Ұлт жоспары-100 нақты қадам»-баршамызға ортақ жауапкершілік жүктеп, Қазақстанның білім беру саласын жаңғыртуындағы негізгі бағыттарын айқындауды көздейді.

Білім мазмұнын жаңарту–білім беру бағдарламасының құрылымы мен мазмұнын, оқыту мен тәрбиелеудің әдістері мен тәсілдерін қайта қарастыру болып табылады. Ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды бойына сіңірген, кез-келген өмірлік жағдайда функционалдық сауаттылығы мен бәсекеге қабілеттілігін көрсете білетін тұлғаның үйлесімді қалыптасуына және зияткерлік дамуына қолайлы білім беру ортасын тудыру-жаңартылған білім мазмұнын енгізудің нәтижесі болуы керек .

Қазіргі заман талаптарына сәйкес қазіргі мектеп «білімді тұлға», яғни білім, білік пен дағдылары қалыптасқан жеке тұлғаны дайындаумен ғана шектеле қоймай, өмірдің өзгерістеріне дайын болатын, белсенді және шығармашыл ойлайтын, интеллектуалды және жан-жақты дамыған жеке тұлғаны дайындау тиіс. Білім мазмұнын жаңарту тікелей шығармашылық ізденістегі мұғалімнің кәсіби шеберлігіне байланысты. «Мұғалім көп әдісті қолдана отырып, оны өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде пайдаланған дұрыс», -деп Ахмет Байтұрсынов айтқандай, қазіргі заман талабына сай білім беру мәселесі сол қоғам мүддесіне сай болуы керек. Өз ісінің шебері ғана жоғары жетістіктерге жетеді. [2] Қазіргі таңда пәнді жақсы, терең білетін, күнделікті сабақтағы тақырыпты толық қамту, оны оқушыға жеткізу, оқытудың дәстүрлі және ғылыми жетілдірілген әдіс-амалдарын, құралдарын еркін меңгеру, оқушылардың пәнге қызығушылығын арттыра отырып дарындылығын дамытудағы іздену-зерттеу бағытындағы тапсырмалар жүйесін ұсыну өмір талабы. Ал оның негізі бастауыш сыныптарда қаланбақ. Сондықтан да бастауыш сыныпта әр сабаққа әр түрлі тиімді әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, оқушылардың білім сапасын арттыру ең басты мәселе.

Еліміздің ертеңгі болашағы жас ұрпақ болғандықтан, оларға терең де сапалы білім берудің жаңа әдіс-тәсілдерін құрастыру бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып отыр.

Сабақ–мұғалімнің шығармашылық еңбегінің нәтижесі. Оның өз мәнінде өтуі ұстаздың біліміне, ұйымдастыру қабілеттілігіне, шеберлігіне байланысты. Мемлекетімізде болып жатқан өзгерістерден білім беру саласы шет қала алмайды. Сондықтан қазіргі уақытта оқытудың жаңа әдіс-тәсілдері қарастырылып, енгізілуде.

Қазіргі заман талабына сай сабаққа қойылатын мақсат-міндеттерінің ерекшелігі өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан-жақты дамытуға бағытталған. Репродуктивті білім беру кезінде оқушы тек

тыңдаушы, орындаушы ретінде көрінген. Қазіргі таңда оқушыны қалыптастыруға мынадай мақсаттар қойылып отыр:

- ❖ Оқушыларды сын тұрғысынан ойлауға үйрету;
- ❖ Оқушыларды өздігінен жұмыс істеуге дағдыландыру;
- ❖ Жұпта, топта жұмыс жасай білуге үйрету;
- ❖ Бір-бірінің білімін бағалауға;
- ❖ Жетістіктерін қолдана білуге тәрбиелеу;
- ❖ Тез әрі нақты ойлап, дұрыс шешім қабылдай алу және

тапқырлық, тиянақтылық дағдыларын дамыту:

- ❖ Талабын ұштап, қиялын дамыту.

Шындығында мұғалімнің алдында оқушыларға білім мен тәрбие беруде үлкен жауапкершілік тұр. Әрбір оқушыны оқытып тәрбиелеуге байланысты мәселелерді өздігімен және шығармашылық ынтамен шешуге қабілетті жаңашыл мұғалім керек. Жаңа, тез өзгермелі заманда білімді де білікті, тың серпіліске, өзгеруге дайын және жаңа талап межесінен көріне алатын шығармашыл да кәсіби шебер мұғалімдерді қажет етіп отырғанына көзіміз жетті. Оқушылардың мектепте табысты оқуы ғана емес, өмірде де табысты болуы мұғалімнің қабілетіне, оның құзыреттілігіне байланысты екенін терең түсіндік. Мұғалім оқушылар үшін қандай да бір пән бойынша білім беретін адам ғана емес, сондай-ақ олардың оқудағы еңбегін қызықты, тиімді ұйымдастыра алатын, оларға үлгі болатын ерекше тұлға болуы керек. Оқушының қажеттілігін қанағаттандыру үшін қазіргі заманның мұғалімі жаңашыл, икемді, өзгерісті тез қабылдай алатын, жан-жақты, жаңа педагогикалық инновациялық технологияларды меңгерген болуы керек.

Білім беру үрдісінде мұғалімнің оқушыны дұрыс бағалауға көңіл бөлгені дұрыс. Баға–оқушының білімін көрсететін нәтиже. Мұғалім жаңа форматта құрылған сабақ тақырыбына байланысты критерийлер бойынша немесе бағалаудың әр түрлі тәсілдерін қолдануға болады.

Қазіргі заман ағымына сай болашақ ұрпаққа саналы тәрбие, терең білім беру еліміздің басты мәселесі болып табылады. Яғни, сабағының жемісті болуы үшін үнемі ізденіс үстінде болып, жаңа бағдарламаны меңгере отырып қолдану әр ұстаздың парызы деп есептеймін.

Осы әдістемелік құралдың ішінен мұғалімдер рефлексия мен кері байланыстың айырмашылығын, кері байланыс жасау кезінде және сабақ барысында қолданатын әдіс-тәсілдерді, қысқа мерзім жоспар үлгілерін, ата-анамен жұмыс түрлерін өз тәжірибелеріне пайдалана алады және түрлендіріп, өзгертулеріне болады.

САБАҚ БАРЫСЫНДА ҚОЛДАНАТЫН ӘДІС-ТӘСІЛДЕР МЕН ШИРАТУЛАР

«Ой қозғау» әдісі

Мақсаты: Қандай да болмасын ақпарат (мәлімет, проблема, сұрақ) туралы бар білгендерін жазбаша немесе ауызша ой салу.

Тиімділігі: Оқушыға сұрақ қою, проблеманы зерттеу арқылы ой-өрісін дамытады, пікірлерінің еркін айтылуы, ешқандай сынға ұшырамау керек, қағазға түсіріліп, талқылау жұмысы болады.

Қолданылуы: Жаңа білімді меңгерту алдында осы әдіс бойынша сұрақ қоя отырып жаңа сабақтың тақырыбын ашуға болады.

«Гүлмен тілек»

(сергіту және топқа біріктіру)

Мақсаты: Тыңдау дағдыларын дамыту, сондай-ақ оқушыларды қатыстыру арқылы барлығын теңестіру, жағымды ахуал қалыптастыру.

Тиімділігі: Оқушыны бір-біріне тілек айту арқылы жақындастырады, көңіл күйін көтереді, бауырмалдығын оятады.

Қолданылуы: Оқушылар арнайы дайындалып келген гүлді алақандарына салып тұрып, бір-біріне тілек тілейді және гүлдің астына жазылған сөздер бойынша топқа біріктіріледі.

«Сұраққа жетіп ал»

Мақсаты: Оқушының өз бетінше жұмыс жасау дағдысын қалыптастыру, сұрақ қою дағдыларын дамыту.

Тиімділігі: Өз бетінше ойлап, ақпаратты меңгере алады. Ақпаратпен ықыласпен жұмыс жасайды. Мәтінге, әңгімеге сұрақ қояды, тұжырымдайды.

Сыныптастарының жауаптарын зейін қойып тыңдайды және сұрақтар дайындайды, талқылайды. Таным әрекеті үрдісінде қарым-қатынас шеберлігі дамиды.

Қолданылуы: Мәтінді толық немесе бір бөлігін оқыту (мәтіннің күрделілігіне, оқушылардың даму ерекшелігіне қарай) оқылған мәтіннің мазмұнына әр деңгейлі сұрақтар қою. 1-ші топ – сұрақ қояды, 2-ші топ сол сұраққа жауап береді.

«Жарнама!» әдісі

Қолданылуы: Әр топтан бір оқушы таңдалады. Алдын – ала сабаққа қатысты жазылған бір сөзді конверттен таңдайды да, сөздің өзін атамай түсіндіреді. Сөзді тапқан бірінші адам конверттен келесіні таңдайды және қалғандарына түсіндіреді.

Тиімділігі: Өткен сабақ бойынша берілген ақпаратты еске түсіреді, жауапкершілік артады.

«Сандар құпиясы»

Қолданылуы: Алдымен бейнежазбаға жанды сұрақ дайындайсыз, сол жазбаңызды *Power Point* программасына гиперсылқамен сандардың артына орналастырып, оқушылардың таңдауы арқылы ашыңыз. Оқушы жауабынан кейін дайын дұрыс жауаппен салыстырыңыз.

Тиімділігі: Оқуға қызығушылығы артады, белсенді араласады, тыңдалым-айтылым дағдысы қалыптасады.

«Екі шындық, бір жалған» әдісі

Қолданылуы: Алдымен өтілген мәтін бойынша 3 ақпарат дайындайсыз. Осы айтылған ақпараттың 2-еуі шындық, 1-еуі жалған болу керек. Оқушылар жалған мен шындықты табады.

Мысалы:

1. Сөйлемдер буыннан тұрады. (жалған)

2. Сөйлемдегі сөздер бөлек-бөлек жазылады. (шындық)

3. Сөйлем мағынасына қарай соңына тыныс белгісі қойылады. (шындық)

Ары қарай әр топтың оқушылары сабақ соңында жаңа тақырыпты қаншалықты меңгергенін түсіндіру мақсатында мысалдар арқылы келтіреді. Бір-бірінің жұмыстарын «Әткеншек» әдісі бойынша тексереді.

Тиімділігі: Комуникативтік қарым-қатынас, сыни ойлау, алған білімдерін шығармашылықпен қолдану дағдылары қалыптасады.

«Серпілген сауал» әдісі

Тақырыптың түсіну деңгейін арттыруға және талқылау дағдыларын дамытуға қол жеткізу үшін сыныптағы оқушылардың арасында сұрақтарды лақтырыңыз. Мысалы, “Егер автордың орнында болсаң оқиғаны қалай аяқтар едің?”, “Сен бұл пікірге қосыласың ба? Неліктен? Дәлелде!», “Кейіпкердің бұл әрекетін қазіргі өмірмен қалай байланыстыруға болады?”

«Балмұздақ» әдісі

Қолданылуы:

➤ Сыныптағы оқушылардың әрқайсысы балмұздақ таяқшаларына есімдерін жазады. (еркелетіп айтатын есімдерін де жазуға болады. Мыс: Аселек, Боташ) Егер тыңдаушыларды таныстыру мақсатында қолданатын болсаңыз, таяқшаларды жинап алып жұпқа бөліп алыңыз.

2 минут уақыт ішінде әр жұп бір-бірі туралы ақпарат жинайды. Межелі уақыт

аяқталған соң, сіз қолыңыздағы таяқшаларды таңдау арқылы кезекті тыңдаушыларыңызға бересіз. Осылайша бір-бірін таныстырады.

➤ Күнделікті оқу барысында сабақтың басынан соңына дейін оқушылардан жауаптар алу мақсатында қолдануыңызға болады. Таяқша арқылы жауап берген оқушылардың есімі жазылған таяқшаларды бөлек шығарып отырасыз. Міне, осылай жұмыс соңында бүгінгі сабақта кімдерді және қанша оқушыңызды қамтығаныңызды біліп, келесі сабағыңызға жоспар жасайсыз.

Кейде осы әдіс арқылы да қулық жасауыңызға болады. Сіздің тарапыңыздан берілген сұрақтың жауабын мысалы: сабаққа көп қатыспай отырған Айжанды тұрғызып сұрағыңыз келді, бірақ сыныптағы басқа оқушыларыңыз қол көтеріп отыр. Осы кезде оқушылардың есімдері жазылған балмұздақ таяқшаларын таңдау арқылы сұрайтыныңызды ескертесіз де біреуін таңдайсыз. Таңдаған таяқшаңызға Мараттың есімі шықты делік, бірақ сіз көрсетпей Айжанның есімін айтып жұмысыңызды әрі қарай жалғастыра бересіз.

➤ Топтық жұмыстарда да бұл әдістің көмегі өте көп. Әр топ өз есімдері жазылған таяқшаларын ортадағы құтыға салып қояды. Белгілі бір тапсырманы орындап болған соң, ортадағы таяқшаны таңдау арқылы сабақ сұрайтыныңызды айтасыз. Осы кезде оқушылардың арасында «сен айт, мен айтам» деген талас болмайды. Барлығы дайындалып бірлесе жұмыс жасайды. Келесі топтың жұмысына кері байланыс беру үшін де осы бағытпен жұмысты жалғастыра бересіз.

Туімділігі: Жауапкершілік артады, сынып түгел қамтылады, кейбір оқушылардың бойындағы «Мені» жойылып, басқа баланың ойымен санасуды үйренеді.

«Саяхат» әдісі

Қолданылуы:

Мұғалім :

-Оқушылар саяхатқа шыққыларыңыз келе ме?

-Ендеше қайда барамыз?

-Кеттік, теңіз жағалауына!

Әрқайсысыңыз өздеріңізбен саяхатқа алып шығатын заттарыңызды 20 сек ойланыңыздар.

1 оқушы: Мен Айжан өзіммен бірге дүрбімді алып шығамын.

2 оқушы: Мен Асан, саяхатқа өзіммен бірге Айжанды дүрбісімен, өзім қойын дәптерімді алып шығам.

3 оқушы: Мен Жайна, өзіммен бірге Айжанды дүрбісімен, Асанды қойын дәптерімен, өзім ұялы телефонымды алып шығамын.

Осы бағытта соңғы оқушыға дейін жалғаса береді.

Сабақ процесінде жаңа тақырыпты қорыту кезінде үйренген жаңа термин сөздерін, ақпараттарын қысқаша айтып шығуға болады.

Тиімділігі: Есте сақтау, тыңдалым-айтылым, сыни ойлау дағдылары қалыптасады.

«Әткеншек» әдісі

Қолданылуы: Бұл әдісті топтық жұмыс барысында жүргізген қолайлы. Әр топ өзіне берілген тапсырмаларды аяқтап болған соң (міндетті түрде уақыт тақтада көрсетіліп тұру керек) жұмыстарын келесі топқа береді. Мысалы: 1-2ге, 2 топ -3 ке, 3- 4 ке с.с.с. Алдарына келген өзге топтың жұмысын талқылап дұрыс болса «+», қате болса «-», түсініксіз болса «?» белгісін қойып нақтылайды.

Тиімділігі: Жауапкершілік, өзгенің жұмысын бағалау, коммуникативтік дағды қалыптасады.

«Сиқырлы бес саусақ» әдісі

Қолданылуы: Сыныптағы жұмыс процесін бағалап отыру мақсатында жүргізуге болады. Алдымен 3 түсті (сары, қызыл, жасыл) пайдалана отырып бірнешеуден бес саусақ қиып дайындап қоясыз және осы түстердің не мағына беретінін және қандай мақсатта қолданатыныңызды сыныпқа ескертесіз. Жеке топтар берілген тапсырма бойынша жұмыс жасап отыр делік. Топ ішінде бір оқушы немесе тыңдаушы басқа нәрсемен шұғылданып отырса «сары» түсті қолды немесе қатты шулап басқаларға кедергі келтірсе «қызыл» қолды, белсенді жұмыс жүріп жатырған топқа «жасыл» түсті алдарына үнсіз тастап кетесіз. Топ мүшелері алдарына келген бес

сауақтың түсіне қарап өздерін ретке келтіреді. Сізге қайта-қайта сөзбен ескерту қажет емес болады. Сабақ соңында жеке оқушыда немесе жеке топта қанша түсті саусақ қолдары болса, сол бойынша кері байланыс берілесіз. Мысалы: «бүгінгі сабақ барысында екінші топ 4 жасыл және 2 сары түсті қол жинапты яғни, сабаққа өте белсенді қатынасып отырдығыздар, берілген сұраққа нақты жауап бердіңіздер, бірақ сіздің топта кейбір оқушыларыңыздың арасында басқа нәрсемен шұғылданып кеткен оқушылар да болды, оны өздеріңіз де біліп отырсыздар. Келесіде осы жағына мән берерсіздер» Міне, мұғалімнің тарапынан берілген осындай тиімді кері байланыстан кейін оқушылар өзін-өзі реттеп, ұсыныстар бойынша әрекеттеріне түзету жұмыстарын жасайды.

«Су-ли-фо» әдісі

Қолданылуы: Оқушылар жұпқа бөлінеді, белгілі уақыт беріледі. «Су-ли-фо» дегенде екі бала бірдей уақытта саусақтарын көрсетеді. Жұптағы қай бала саусақтардың қосындысын бірінші тез айтса соған бір ұпай қосылады.

Мысалы: 3(саусақ)+5 (саусақ)=8.

Жүздіктер мен мыңдықтармен танысқаннан кейін әр саусақты жүздік, мыңдық деп қосады.

Мыс: 300+500; 3000+5000:

Көбейту кестесіне түскен кезде қосудың орнына саусақ сандарын көбейтеді.

«Кэррол диаграммасы» әдісі

Бұл әдіс топта, жұпта, жеке орындауға ыңғайлы. Сабақ басында немесе сабақ соңында кешегі, бүгінгі тақырыпты қаншалықты меңгергенін анықтау мақсатында қолдануға болады. Барлық пәнге ыңғайлы. Сауат ашу мен Математика пәндерінен мысалдар келтіріп кетейік:

Қарапайым Кэррол диаграммасы:

Математика пәні бойынша

2,3,5,7,11,13, 1, 4, 6, 8, 9, 10, 12,17,19

Сауат ашу пәні бойынша

а,ә, ш,ы,ұ е,о, қ,п,р,т,л,

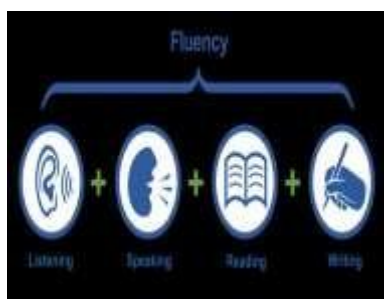
Жай сандар	Құрама сандар	Дауысты дыбыстар	Дауыссыз дыбыстар
,3,5,7,11,13,17,19	4, 6, 8, 9, 10, 12	А,ә,е,о,ы,ұ,ү	Қ,п,р,т,л,ш,б,ғ

Анағұрлым күрделі Кэррол диаграммасы

	Жай сандар	Құрама сандар
Жұп сандар	2	4, 6, 8, 10, 12
Тақ сандар	3, 5, 7, 11, 13, 17, 19	1, 9, 15

Дауысты		Дауыссыз
Жуан А,о,ұ,ы	Жіңішке Ә,е,ү	Қатаң Қ,п,т,ш
		Ұяң Б,ғ, Үнді Л,р,

«Жанды әңгіме» ширату

Қолданылуы: Әр топ ішінен бес қисынсыз сөз тіркестері стикерге жазылады. (Мысалы: ыстық балмұздақ, сары қан, жұмсақ тас т.б.) Топ ішінен шығарылған тіркестерді «Әткеншек» әдісі бойынша келесі топтар бір-біріне береді. Осы сөз тіркестерін пайдалана отырып, жанр түрлеріне байланысты тапсырмаларды қимыл-

қозғалыспен орындайды. Сабақ тақырыбына қарай тапсырмалардың түрлерін өзгертуге болады.

I топ: Ертегі

II топ : Мысал әңгіме

III топ: Өтірік өлең

IV топ: Жаңылтпаш

V топ: Жұмбақ

Түімділігі: Сыни ойлау, білімді шығармашылықпен қолдану, жауапкершілік, топпен жұмыс жасау, қарым-қатынас жасау дағдысы қалыптасады. Жанр түрлерін ажырата білуге дағдыланады.

«Кезек» немесе «Аялдама» әдісі

Қолданылуы: Оқушылар 1, 2 деп жұпқа бөлінеді. 1-лер ішкі шеңберде, 2-лер сыртқы шеңберде бір-біріне қарама-қарсы қарап тұрады. Мұғалім белгі бергеннен кейін берілген тапсырма бойынша бір-біріне сұрақтар қойып жауап алады. Сыртқы шеңбер қозғалмай тұрады, ішкі шеңбер сағаттың тілімен

бірінші жұбына келгенше жалғаса береді. Мұғалім жұптардың арасында талқыланып жатқан пікірлерді тыңдай жүріп, кері байланыс береді.

Тиімділігі: Өткен тақырып еске түсіріледі, бір сұрақ төңірегінде бірнеше жауаптар айтылады, білім толықтырылады.

«Мен болып ойлан» әдісі

Кемінде 4 қадам

1. Мен 5-ке бөлінбеймін.
2. Құрамындағы санның қосындысы 10-ға тең.
3. Құрамындағы екі сан тақ сан.
4. Менің саныма 3-ті қоссақ, шыққан сан 10-ға бөлінеді.

Жауабы: 1. 120, 65

2. 83, 29, 27, 47

3. 46

4. **37**

46	83
29	27
37	120
65	47

Анимация: барлығын алты рет басу—сұрақтарды көрсету үшін бір рет басыңыз, бірінші сұрақты белгілеп көрсету үшін тағы басыңыз, бірінші сұраққа жауап алу және екінші сұрақты қою үшін тағы басыңыз, тағы бір рет басу екінші және үшінші сұраққа жауапты көрсетеді, келесі рет басу төртінші сұраққа жауап береді және жауапты белгілеп көрсетеді, соңғы рет басу барлық

белгіленгенді алып тастайды .

«Мен зерттеушімін» әдісі

Қолданылуы: Мысалы: Жаратылыстану пәнінен мәдени өсімдіктер тақырыбы сабағына алдын-ала тірі жеміс –жидектерді әр топтан екеуден (алма, апельсин, банан, мандарин, картоп, сәбіз) алып келуін сұраңыз. Сабақ зерттеудің төрт қадамы бойынша жүзеге асады.

I. Бақылау: Алдарындағы жемістің иісін, дәмін, түсін, пішінін, тұқымын, орналасуын бақылайды. (қауіпсіздік ережесін естен шығармаңыз)

II. Зерттеуді жоспарлау: Ары қарай берілген тапсырма бойынша зерттеу жоспарын құрады.

III. Ақпаратты алу және ұсыну: Әр топқа зерттеу жұмысын жүргізу үшін зерттелетін зат бөлініп беріледі де, топ ішіндегі балаларға жеке немесе жұптық жұмыс ұсынады. Әр жұп өздеріне берілген тапсырма бойынша жан-жақтан ақпарат жинап ортаға ұсынады.

Мыс: I топ «Алма» II топ «Банан» т.б

1 ші жұп- «Агроном»-өсу жайын зерттейді

2ші жұп-«Тарихшы»- шығу тарихын зерттейді

3 жұп- «Зерттеушілер»- пайдасы мен зияны туралы ақпарат жияды.

IV. Нәтижені түсіндіру

Әр жұп жинаған ақпараттарын постерге түсіріп ортаға қорғайды.

Тиімділігі: Бұл әдісті оқушылардың бақылау, зерттеу, ақпарат жинау дағдыларын қалыптастыру мақсатында жүргізген тиімді.

«Комплимент» ойыны

Мақсаты: қатысушылардың тіл табыса алуын, бір - бірін толық тануын дамыту.

Қатысушылар шеңбер бойымен тұрып кезекпен кез- келген жағымды комплимент айтады (Біздің тақырыпта мыс. «өте жаңашыл», «нағыз кәсіби педагог»т. б.), ал қалғандары ол комплименттің

кімге арналғанын табады. Комплимент иесі ойынды ары қарай жалғастырады. Барлығы жағымды комплимент алмайынша ойын жалғаса береді.

«Шеңбердегі әңгіме» әдісі

Орындалу барысы: Орындықтарды оқушылар бір-біріне қарап отыратындай қылып ортаға (ішкі және сыртқы) шеңберге отырады.

Бір-біріне қарап отырған жұптар өтілген тақырып бойынша 3 минут пікірталасқа түседі. Әрбір оқушы 90 секунд сөйлейді.

Уақыттың біткенін мұғалім қызыл

карточка көрсету арқылы белгі беріп отырады. Үш минут біткеннен кейін сыртқы топ орнынан тұрып жылжиды. Мұғалім қызыл

карточканы көрсеткеннен кейін тоқтайды, басқа оқушыға қарсы отырады.

Өз ойын айтпас бұрын, өзінен бұрынғы оқушының ойын қорытындылайды. Біткеннен кейін, сыртқы топ тағы да орнынан жылжиды. Жаңа сұхбат басталғаннан кейін алдындағы екі кісінің ойын қорытып айтады.

«Әдеби шеңбер» әдісі

Қажетті жабдықтар: Флипчарт, түрлі-түсті қарындаштар, стикерлер
Тапсырманы орындау барысы: сыныпты топқа бөлу, топ мүшелеріне рөлдерін бөліп беру.

Тиімділігі: әдеби көркем шығармаға анализ жасау, оқыған шығарманы өмірмен байланыстыру.

Қолданылуы: Әрбір шеңберде бес түрлі роль бар; егер кейбір топтарда бес адам болмаса, сіз бір немесе екі оқушыға екі роль бере аласыз, немесе кейбір рольдерді алып тастай аласыз. Оқушылардың рольдерді ауыстырып отырғандығына көңіл аударыңыз. Сол кезде уақыт өте келе олардың әрқайсысы әдебиетті талдау іс-әрекетінің түрлі аспектілеріне көз жеткізе алады.

Мәтінді оқыған соң (сыныпта немесе үйде), әрбір оқушыға топ ішінде бір роль беріп, оларға топ ішіндегі роліне дайындалуға 20-25 минут уақыт беріңіз. Уақыт өткен соң, сынып толығымен пікір алмасуға жиналады. Әдеби шеңбер арқылы сыныпта үлкен талқы жүргізуге мүмкіндік туады. А-4 парақты 8 бөлікке бөліп, әр бөлікке өзі туралы маңызды ақпаратты толтырады. Мәліметтерді толықтырып болған соң, бүкіл топ мүшелерінің біреуінен ұқсастықты байқау, саралау, мәліметті толықтырады.

• **Талқы себепшісі:** Топ талқылайтын әдеби шығарма туралы 3 немесе 4 сұрақ құрастырады. Бұл сұрақтарда шығарманың түрлі бөліктері мен басты тақырыбы қамтылуын қадағалау керек. Құрылған сұрақтар талқыға және сараптамаға себеп болатын ашық сұрақ болуы тиіс. Талдау кезінде жеңіл болу үшін осы сұрақтарға жауаптарын жазады.

• **Белгілеуші:** Мәтінге көз жүгіртіп, әңгіменің

жалпы тақырыбы мен маңызына қатысты 3 немесе 4 маңызды бөліктерін белгілейді. Олар қызықты, күлкілі, ой тудыратын болуы мүмкін. Бөліктерді өз топтарында дауыстап оқиды және олардың маңыздылығын талқылайды. Сыныппен бөлісуге соның ішінен ең ұтымды деген бөліктерін таңдап алады.

- **Байланыстырушы:** Мәтін мен шынайы өмір арасындағы 2 немесе 3 байланысты анықтайды. Бұл оқиғаларға өзінің жеке өмірінен, мектепте болып жатқан іс-шаралардан, басқа адамдар өмірінен, күнделікті жаңалық тақырыптарынан немесе тіпті теледидар бағдарламаларынан алынған

оқиғалар жатуы мүмкін. Оларды тізіп жазады, тобымен пікір алмасады және сынып алдында жұмысын қорғайды.

- **Қорытындылаушы:** Мәтіннің мазмұнын қорытындылайды, шығарма композициясына тоқталады және шығарманың маңызды жерлерін атап өтеді. Шығарманың негізгі тақырыбын ашады. Автордың позициясын анықтайды.

- **Суреттеуші:** Мәтінге қатысты нақты немесе абстрактілі сурет салады.

Сурет салу қабілеті бұл жерде басты емес; мәтіннің басты оқиғасын немесе кейіпкерін суреттеп жеткізе

алуы маңызды.

Мультфильм бейнелерін,

диаграмма, сызбанұсқа, кесте арқылы

беруге де болады. Қойылатын талап:

салған суреттері арқылы мәтін мазмұнын аша білу керек.

«Менің есімімнің тарихы» әдісі

Мақсаты: Оқушыларды бір-бірімен таныстыру, олардың бойында құндылықтарды қалыптастыру, адамның туылған кезде есімін қоюға үлкен мән беруге бағыттау, тәрбиелік аспектісін дамыту.

Тиімділігі: Оқушыларды бір-бірімен жақынырақ танысады, олардың бойында ұлттық құндылықтар қалыптасады, адамның туылған кезде есімін қоюға үлкен мән беру керектігін түсінеді, зерттеушілік дағдыларын дамытады.

Қолданылуы: 1 күн бұрын өзінің есімінің тарихы, кім және қашан қандай жағдайда қойғаны туралы зерттеу тапсырма беріледі. Сабақта жеке-жеке сұралады. Сонда әрбір оқушы өзінің есімінің тарихы туралы айтып береді.

Фильмдерді көру және оны талдау

Қолданылуы: Сабақ барысында көркем фильмдерді және шағын бейне-баяндарды, олардың үзінділерін қолдануға болады.

Тақырып пен мақсатқа сай материалды тек қана қосымша емес, сабақтың кез келген кезеңінде көрсетуге болады. Көрсетілімнің алдында оқушыларға бірнеше (3-5) кілтті сұрақтарды беріп қою қажет. Бұл талдауға негіз болатын сұрақтар. Фильмді арнай таңдалған жерлерінен тоқтатып дискуссия өткізуге болады. Соңында оқушылармен бірге талдап, қорытындысын шығару қажет.

«Пила-2» әдісі

Бұл әдіс 4-5 адамнан құрылған топпен оқушылардың жұмысын көздейді.

Өткізу кезеңдері

А. Кіші топтың әрбір мүшесі ортақ жұмыстың жеке бір бөлігін алу орнына, бүкіл шағын топ сол бір жұмыспен ғана жұмыс істейді. Бірақ бұл ретте топтың әрбір мүшесі тапсырма алады, ол айрықша мұқият әзірленеді және оған сарапшы болады.

Б. Әр түрлі топтардың сарапшыларының кездесулері өткізіледі.

С. Сабақтың соңында барлық оқушылар бағаланатын жеке бақылау кесіндісінен өтеді. Оқушылардың нәтижелері жинақталады. Ең жоғары балдарға қол жеткізген шағын топ марапатталады.

«Аквариум»

Мақсат: оқушыларға проблеманы талқылауға еркін кіруге және шығуға мүмкіндік береді.

Өткізу кезеңдері:

Оқушылар мұғаліммен бірге екі шеңбер құрады: сыртқы (бақылаушылар) және ішкі (белсенді қатысушылар).

Ішкі шеңбердің мүшелері мұғаліммен ұсынылған сұрақты талқылауға белсенді қатысады. Басқа оқушылар бақылайды және олардың қайсысының нұсқасы қызықтырғанда ғана сөз сөйлейді. Олар толықтырады, сұрақтар қояды, нақтылайды.

Сонымен қатар оны өз нұсқасымен қызықтырған «бақылаушы» белсенді қатысушының қасына тұруға тиіс.

Бір проблеманы (сұрақты) талқылағаннан кейін, оқушылар орындарын ауыстырады (шеңберден алыс тұрғандар шеңберге отырады). Мүмкіндігінше, барлық оқушылар шеңберде болуы керек.

«Ой бұлты» әдісі

Пайдаланатын мақсаты: жазба жұмысын орындау кезінде пайдаланады. Бұл әдіс тақырыпқа қатысты ойды жоғалтып алмауға, жоспар құрып жазуға үйретеді.

Қажетті жабдықтар: қалам, қарындаш, қағаз.

Орындау барысы: Өтілген тақырыпқа қатысты эссе жұмысын орындаған кезде, тақырыпқа қатысты ойға келген сөздер мен сөз орамдарын тізіп жазады. Кейін олар сынып болып талданып, тақтаға не дәптерге жүйеге келтіріліп жазылады.

«Қақпа» ойыны

Ойынға қажетті құралдар:
түсіндірмелі сөздік, қақпаның суреті
Орындалу барысы:

- тақтада қақпаның суреті тұрады;
- сынып топқа бөлінеді;
- мұғалім бір сөзді немесе

терминді айтады;

- топ сол сөзді кестеге толтырады;
- 1 оқушы кестені толтырады;
- 1 оқушы сөздікпен жұмыс істейді;
- 1 оқушы гол салады.

Жұмыс барысында оқушылардың рөлдерін ауыстырып отырған дұрыс .

Сөз	Менің аудармам	Сөздіктегі аударма	Сөйлем

«Әуе шары» ойыны

Үш атақты жас туралы мәлімет.

Топ спикерлері әуе шарына отырады. Оларға «Бұл әуе шары тек бір идеяны ғана көтере алады, сондықтан біреуін ғана қалдыру керек. Кімді қалдыратынымызды шешу үшін әр спикер өз идеясын аргументтерді келтіріп, қорғап шығу керек» деген тапсырма беріледі. Әр спикерге сөйлеуге сөйлеуге 3 минут уақыт беріледі.

- Тақырып бойынша бір спикер дайындайды.
- Спикерлер таңдаған жастарды қорғайды.
- Топ мүшелері критерий арқылы бағалайды.

Бағалау:

- I топ II топты,
- II топ III топты,
- III топ I топты бағалайды.

«Кубизм»

Қажетті жабдықтар: әр қырына тапсырма жазылған «ойын тасы».

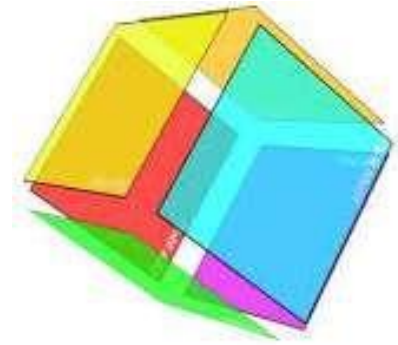
Жаттығуды орындау барысы: оқушылар екі топқа бөлінеді, әр топ оқушыларына әр қырына тапсырма жазылған «ойын тасы» беріледі. Топтың әр мүшесі «ойын тасын» лақтырады. Ойын тасындағы нөмірге сәйкес шығарманың «деталін» айтады.

Уақытты үнемді пайдалану және оқушыларды қысқа да нұсқа сөйлеп дағдыландыру үшін, уақыт шектеп берген тиімді. (7-8 минут)

Талқылауға берілетін шығарма нысандары:

1. Сюжет
2. Кейіпкер
3. Оқиға
4. Мекен
5. Тақырып
6. Әдеби көркемдегіш құралдар

Тиімділігі: «Кубизм» белсенді оқыту түріні әдеби көркем шығарманы талдауға, өткен сабақты қорытындылауға тиімді.

«Шыңырау»

Мақсаты: Топтағы адамдар бір-біріне қолдау көрсетеді. Топ болып жұмыс жасайды. Шыңыраудан, құздан құламаудың әдіс-тәсілін берік ұстанады. Топтағы адамдардың бір-біріне сенімділігі артады.

Ұзын қызыл лентамен немесе ұзын сызық сызылады. Ол шыңырау шеті. Шыңырау шетін басуға болмайды. Қатысушылар бір-бірінің қолдарынан ұстап, аяқтарын тіреп тұрады және аяқтарының арасы сәл пәл ашық болады.

Ойынды алғаш бастаушы топ мүшелеріне қарап, сызықты баспай өтіп шығу керек. Рет-ретімен қатысушылар шыңыраудан құламас үшін аяқтардың арасына аяғын салып арасынан өтеді. Бәрі өтіп болғаннан кейін талдау жасалады.

II. РЕФЛЕКСИЯ – НӘТИЖЕЛІ БІЛІМ АЛУДЫҢ БАСТАУЫ

«Рефлексия» сөзі латын тіліндегі «reflexio» – «артқа қарау» деген ұғымынан туындайды. Джон Дьюи рефлексиялық ойлауды былай сипаттайды: «Қандай да болмасын бір пікірді не білімнің ықтимал көрінісін олардың негіздерін ескере отырып белсенді түрде, толассыз және мұқият қарастыру, осының салдарынан туындаған қорытындаларды талдау» (Дж.Дьюи, 15).

Жалпы алғанда рефлексия зерттеу секілді: адам мұнда өзінің ішкі дүниесін жан-жақты қарастырады, яғни өзін өзі зерттейді. Бұл зерттеудің басты тақырыбы адамның өзі болып табылады. Осы тұрғыдан алғанда рефлексия адамның өзінің ішкі ахуалы мен өзгерістерін тануы іспеттес: адам жасап жатқан әрекеттерін бір сәтке доғарып, өзінің ішкі жан дүниесіне үңіледі, өзімен өзі әңгімелеседі, сырласады, әрекеттерін талдап, оларға баға береді, өзіне «сырт көзбен» қарайды. Осыдан кейін әрекеттеріне өзгерістер енгізеді, кемшіліктерін түзейді, оларды болдырмаудың жолдарын қарастырады, болашақта қандай істер жасайтындығын жоспарлайды. Жалпылама алғанда, рефлексияның қадамдары мынандай болуы ықтимал:

- 1) Аялдама жасау (тоқтау).
- 2) Артқа қарау: түсіну, талдау, бағалау.
- 3) Өзгерістер енгізу.
- 4) Болашақты жоспарлау.

Рефлексия сыни ойлау арқылы жүзеге асырылады, өйткені мұнда дайын жауап жоқ, оны іздеу керек, іздену қажет, жобалау мен жоспарлау керек, болжам жасап, жаңалық ашу қажет. Рефлексия күмәндану мен терең ойлануды қажет етеді, мұнда өз әрекеттеріңді, ойларыңды, ұстанымдарыңды жан-жақты қарастыру керек, өзіңе өзің толассыз түрде сұрақтар қойып, оларға жауап табуға ұмтылу.

Рефлексия - өзіндік тәжірибе, өзін-өзі тану мен өздігімен үйрену туралы ойлану. Ол білім алушыларға өзінің үйрену әрекеттері мен амалдарын айқындау мен нақтылау, үйренудің мақсат-міндеттерін тұжырымдау, үйрену нәтижелерін сараптап, ой елегінен өткізу мүмкіндіктерін береді.

Сонымен рефлексияда адам әрекеттерін бір мезетке тоқтатып, жан-жағына байыппен қарап, өзіне мынандай сұрақтар қояды: «Мен кімін? Қандаймын? Не істеп жатырмын? Осы әрекеттерімнің мақсаты қандай? Мен қалай әрекеттенудемін? Бұл маған не береді? Мен мұны қалай қолданамын? Маған мұны қалайша өзгертуге болады? Енді не істеймін?» Бұл сауалдарға ол өз алдында бүкпесіз шындық

тұрғысынан адал түрде жауап береді, басқа да сұрақтарды туындатып, оларға да жауап іздейді. Адамның өзімен өзі жасаған диалогы осылайша жалғаса береді, тіпті үздіксіз сипат алады. Абай кезінде «Егер де есті кісілердің қатарында болғың келсе, күнінде бір мәртебе, болмаса жұмасында бір, ең болмаса айында бір өзіңнен өзің есеп ал!» деп бекер айтпаған болар.

«Кәсіби даму = тәжірибе + рефлексия» деген формула мұғалімнің негізгі міндеттері мен жұмыс ретін нақты көрсетеді. Әр сабағынан кейін мұғалім өзінің және оқушыларының әрекеттерін талдап, олардың жақсы және жақсартуға тұрарлық жақтарын айқындап, келесі сабаққа өзгерістерді енгізіп отырса – ол үнемі даму үстінде болады. Ал кәсіби біліктілігін күнделікті түрде, тұрақты, үзбей, толассыз дамыту – әр мұғалімнің ең басты міндеті. В.Сухомлинский айтқандай, мұғалім үйренуін тоқтатқанда, оның мұғалімдігі де жойылады.

Оқушыларды әр сабақта рефлексия жасауға үйрету керек. Өйткені бала рефлексия жасай алмаған жағдайда, яғни өз әрекеттерін түсіндіріп, оларға талдау жасап, бағалай алмаса, онда оның берілген оқу әрекеттерін ғана орындап, бірақ олардың өзінің дамуындағы маңызын түсінбейтіндігі анық. Басқаша сөзбен айтқанда, рефлексия жасай алмайтын оқушы өзінің өзгерістерін де байқамайды.

Оқушылар да рефлексия арқылы үйренеді, білімін толықтырады, дамытады. Кешегі күні білім беру жүйесінің мақсаты білімді тұлға қалыптастыру еді, ал бүгінде басты мақсат рефлексияшыл тұлғаны өсіру болып табылады. Өйткені адамның өзіне бағытталған ойы тұлғаны үнемі өз әрекеттерін жан-жақты талдауға, таразы басына қойып бағалауға жетелейді, ал бұл өз кезегінде адамды жаман пиғылдар мен әрекеттерден арылтады. Адам осылайша жетіле береді, дами түседі.

Сондықтан да оқушыларды бүкіл сабақ бойы рефлексия жасауға ұйымдастырып отырған абзал. Олардың әрбір орындаған тапсырмасы да, бүкіл сабақ та рефлексиялық әрекеттермен аяқталғаны дұрыс. Сайып келгенде, рефлексияның баламасы «қорытындылау», «нәтижесін айқындау» болатын шығар. Осыған сәйкес сабақтағы әрекеттер де, сабақтың өзі де қорытындыланып, оның нақты нәтижелері топ ішінде не бүкіл сыныппен талқылануы қажет:

❖ Қалай орындадық? Жақсы мен жақсартатын жақтары қандай? Неліктен олай болды?

❖ Не білдік? Бұл бізге не берді? Өстік пе, дамыдық па?

❖ Бұны қалай дамыту керек? Енді не істеу керек?

Рефлексияның жалпылама пікір немесе тілек түрінде болмағаны жөн (сол себепті де кең таралған «Екі жұлдыз, бір тілек» деген

рефлексия тәсілін «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» деп өзгерткен дұрыс). Сондықтан оқушыларға ауызша не жазбаша «Тапсырма (немесе сабақ) ұнады, жақсы өтті, көп нәрсені білдім, қызық өтті» деген еш дерексіз, дәлелсіз жалаң сөздерді келтірудің орнына өз ойларын білдіре отырып дәлелмен сөйлесе онда рефлексияның төмен деңгейде болмағандығы. Егер рефлексия жалаң түрде жасалса, мұғалім тарапынан ондай жауаптарға түрткі сұрақтар қою арқылы, пікірді шынайы, толыққанды, нақты талдап үйренуге мүмкіндік берілген дұрыс («Неліктен олай ойлайсыз(дар)? Бұл айтқандарыңызды қалайша дәлелдейсіз(дер)? Не үшін бұлай жасадыңыз(дар)? Қалайша деп ойлайсыз?»)

Сонда:

❖ «Маған сабақ ұнады, өйткені, **біріншіден... екіншіден... үшіншіден...**»,

❖ «Мен көп нәрсені білдім. Мысалы, **біріншіден... екіншіден...**»,

❖ «Сабақ қызық өтті, өйткені, **біріншіден... екіншіден... үшіншіден...**»,

❖ «Мен сабақта құнды деректер алдым, мәселен, **біріншіден... екіншіден... үшіншіден...**»,

❖ «Мен бүгін өзімді мынау үшін мақтар едім (немесе «Менің жұмыс жасауымның жақсы жақтары мынау...): **біріншіден... екіншіден... үшіншіден...**»,

❖ «Осы сабақтан кейін мен өз білімімді мына тұрғыда жақсартуым керек: **біріншіден... екіншіден... үшіншіден...**»,

❖ «Осындай сабақтар көп болса екен, өйткені, **біріншіден... екіншіден...**».

Осылайша білім алушылыр себепсіз пікір мен тілек айтпай, дәлелдерге негізделген талдау жасауға, өз ой-пікірлерін дәйектеуге, тұжырымдауға үйренеді, әр айтқан сөзіне жауапты болуға дағдыланады. Өйткені, әр сабақта әр оқушының рефлексиясын тудыру – мұғалімнің негізгі міндеттерінің бірі.

III. КЕРІ БАЙЛАНЫС - ОҚУ МЕН ОҚЫТУДЫ АЛҒА БАСТЫРУДЫҢ ҚАРАПАЙЫМ ҚҰРАЛЫ

Кері байланыс (ағылш. feedback) – адамның өзі куә болған оқиғаға немесе басқалардың әрекетіне айтылған пікірі, реакциясы. «Сырт көз сыншы» дегендей, мұндай сырт пікірдің өз әрекеттеріңді реттеуге, жақсартуға тигізетін септігі өте жоғары. Сол себепті бүгінде кері байланыс үйренудің (білім алу жүйесінің) маңызды ұғымы деп есептелінеді. Кері байланыс арқылы алынатын мәліметтер әсіресе өз біліміне түзету мен өзгертулер енгізу ісінде өте құнды болып табылады.

Кері байланыстың мәнін «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» атты тәсіл жақсы келтіреді. Алдымен біреудің әрекеті мен жасаған ісін мақтаймыз, оның жағымды және тиімді жақтарын атап көрсетеміз, содан соң бұл жұмысты қалай жақсартуға болатындығы туралы ұсыныс айтамыз, бағыт-бағдар сілтейміз.

Кері байланыс беру кезінде мынандай жәйттерді естен шығармағаныңыз абзал:

❖ Кері байланыс- үйренудің ең тиімді әдісі екендігін ұмытпаңыз, өзіңізге қажетті екендігін де естен шығармаңыз. Бұған қоса кері байланысты жұмысымызды жақсартудың, өз олқылықтарымызды түзетудің ең тиімді нысаны деп қабылдау керек. Сол себепті кері байланысты сабырлықпен және іштей болса да ризашылықпен қабылдау керек.

❖ Кері байланыс әрқашан да субъективті болады, өйткені ол біреудің өзіндік пікірі. Сондықтан да кері байланысты ақиқат деңгейіне шығарудың қисыны жоқ. Себебі әр адамның пікірі құнды. Сол себептен берілген кері байланысты басқа адамның бағасы деп қабылдап, тап сол айтылған пікір бойынша жүру керек деп ойламау керек. Бізге қандай да кері байланыс берілсе де оның тиімді /тиімсіздігін, пайдалы/ пайдасыздығын өзіміз өлшейміз және бағалаймыз, оны қабылдау не қабылдамауды өзіміз шешеміз.

❖ Мүмкін кері байланыстың ең құнды жағы (айтылған сын мен ескертпелер, айқындалған кемшіліктеріміз бен қателеріміз) бізге ұнамауы мүмкін. Алайда кері байланыс бергенде тым қатал сыншы болмауды ұсынамын. Сондықтан оның мазмұны жағымды, позитивті болу керек. Кері байланыстың негізгі идеясы жасалған істі бағалау емес (оның жақсы не жаман жасалынғандығын анықтау), керісінше, не жасалуы керектігін көрсету. Кемшіліктерді тіке бетке баспай, оларды жанамалай жеткізген жөн болар? Мысалы, мынандай сұрақтар арқылы: «Неліктен Сіз бұлай жасадыңыз (айттыңыз, жаздыңыз, ұйғардыңыз, т.б.)? Мүмкін олай емес, былай болар?» немесе «Егер

мына жерге мынандай өзгертулер енгізсе, не болар еді?» Сонымен, кері байланыс оқу/оқыту мен үйренудің /үйретудің қалай жүріп жатқандығын, оның сапасын анықтау мүмкіндігін береді. Кері байланыс арқылы оқу мен оқушылардың жетістіктері мен кемшіліктерін анықтауға болады. Кері байланыс дұрыс жауап немесе бағыт таңдалынып, қателерді түзету әрекеттерін іске қосады.

Кері байланысты ұсынғанда мынандай ережелерді ұстанған дұрыс:

Позитивті болу	Бағалаушы болмау.	Кеңес бермеу, үйретпеу, тек ұсыныс жасау.	Ынталандыруға ұмтылу	Сыпайы болу.
<p>Талданып жатқан әрекеттің жағымды, ұтымды жақтарын көруге ұмтылу қажет. Тіпті адамның мақтайтындай қасиеті болмаса, онда оның ниеті мен ынтасын жағымды деп тану керек. Ұсыныс жасағанда жұмысты жақсартатын мәселелерге тоқтаған дұрыс. Әңгімені өзгені жақтыру және сыйлау тұрғысынан жүргізу керек.</p>	<p>«Адамның басқа адамдардан айырмашылығы – оларға ұқсамайтындығында» деген қағиданы ұстанған орынды, яғни біз басқалардан артық та, кем де емеспіз, тек өзгешеміз. Кері байланыста сол себепті өзімізді жоғары да, төмен де қоймау керек, тек өз ойымызбен түсінігімізді келтіру қажет.</p>	<p>Адам біреуге кеңес бергенді ұнатады да, алайда өзіне ақыл айтқанды ұнатпайтындығын ұмытпау керек. Осыны есте сақтай отырып, ақылгөйсінбей, «Мынаны жасау керек!», «Олай ету қажет!» немесе «Мен Сіздің орныңызда былай жасар едім!» деген сөздерді айтпай, өзімізді келтірейік, ал оны қабылдау не қабылдамау – кері байланысты алушы адамның құзыры. Мұнда кері байланыс берушінің сөйлеу интонациясы сұраулы, ал ең жиі қайталайтын сөзі «мүмкін» болуы керек болар, яғни олығи да кері байланыс</p>	<p>Кері байланыстың бір мақсаты - адамды шығармашылық жұмысқа ынталандыру. Жағымды пікір айтумен қатар адамды болашақта өз жұмысына игі өзгертулер енгізетіндей қызықтырып, шабыттандырып дұрыс.</p>	<p>Адамды жекімей, ұрыспай, дөрекі сөйлемей, ренжітпегенге тырысу керек, өйтпеген жағдайда оның кері байланысты ризашылықпен қабылдап, өз әрекеттеріне соны өзгерістер енгізетіндігі екіталай.</p>

		алушының пікірін сұрап, онымен ақылдасып тұрғандай болады: «Мүмкін былай жасау керек шығар?»		
--	--	--	--	--

Көмектесу, жәрдем беру	Тең ұстау	Ризашылық білдіру	Тыңдай білу	Мадақтай білу
Адамға шынайы түрде жақсылық тілеп отырғандығым ызды дәлелдеп бағу керек. Кері байланыста «Мен Сізге қалайша көмектесе аламын деп ойлайсыз?» деген секілді сұрақтар арқылы өзіміздің қол ұшын беруге дайын екендігімізді білдірген жөн.	Кері байланысты жүргізудің негізгі нысаны ақылдасу, кеңесу болғандықтан мұндай әңгімеде екі жақ та бір-біріне пара-пар болуы керек. Біреудің екіншіден жоғары тұруы кері байланыстың нәтижелі болатындығын а нұқсан болады.	Кері байланыстың бір адамның екіншіге шын көңілмен көмек көрсету екендігін ескере отырып, айтқан ескертпелер мен ұсыныстарға ризашылықпен қарау керек: кері байланыс берушіге жиі рахмет және алғыс айтып, ол Сізді ынталандырған дай, оны да жігерлендіріп отыру қажет.	Кері байланыс берушінің сөзін бөлмей, оны ылғи да мақұлдап отырған дұрыс (бас изеп, ишаратпен). Қажет болған жағдайда оған ойын нақтылайтын сұрақтар қою арқылы бұл мәселе бойынша өзіңіздің келісетіндігіңізді және хабардар екендігіңізді білдіріңіз, әңгімені өзіңізге қажетті бағытқа бұрып отырыңыз.	Ризашылықты білдірумен қатар кері байланыс берушіні мадақтауды да ұмытпаған жөн. Осы арқылы біз тиімді қарым-қатынаспен бірге берілген ұсыныстардың сапасын да арттырамыз. «Сіз бұл мәселеге тіпті де мен ойламаған жақтан қарадыңыз! Шындығында да бұл өте тиімді ұсыныс (идея, ой, әдіс, тәсіл, т.б.) екен! Менің ойымша, Сіздің

				сөздеріңіз е терең мағына бар! Бұл ұсынысың ыз менің тәжірибемд е маңызды орын алады деп ойлаймын! » секілді сыпайы мақтаулард ың әңгімені мәнді жасайтынд ығы анық.
--	--	--	--	--

Кері байланыс-тәжірибиеле

(Әдістер)

"Мадақтау сэндвичі" әдісі

Үш бөліктен тұрады

1 бөлік – позитивті комментарий, не ұнады;

2 бөлік – сындарлы сын, не нәрсені жақсарту керек;

3 бөлік – келешекке (маған ұнады, бірақ келесі жолы) психологиялық жаттығулар мен жадыны дамытуға

арналған жаттығулар жиынтығын бағалағанда қолдандым.

«Плюс-минус-қызықты» әдісі

Уақытқа қарай бұл жаттығуды ауызша да, жазбаша да орындауға болады. Жазбаша орындағанда үш бағанды кестені толтыру ұсынылады.

«**Плюс**» - оң әсер еткен фактілерді, алған, білімдері жайлы жаза алады;

«**Минус**» - “қолымнан келмей жатыр” немесе “ түсініксіз болып тұр ” деген ойларын жазады.

«**Қызықты**» - деген бағанға өздеріне не қызықты болды немесе не жайында көбірек білгісі келетінін сұрақ түрінде де жазса болады.

«Бес саусақ» әдісі

Бас бармақ – Қандай міндеттерге ерекше күш жұмсадым? Күш-жігерімді қалпына келтіруге қандай жағдай жасалды?

Сұқ саусақ – Мен бүгін кімге көмектестім, кіммен ортақ тіл табыстым, кіммен жақсы жұмыс жасадым? Жаңа адамдармен таныстым ба? Ескі таныстарыммен арадағы қарым–қатынас қалай болды? Керісінше, кіммен кикілжіңге түстім? Кіммен бірлесіп жұмыс істеу нәтижесіз болды, неліктен?

Ортан терек –Қандай жұмыстар ерекше қызықты болды? Жағымды эмоциялар мен жоғары уәждемелер немен байланысты болды? Керісінше, қандай жұмыстар қызықсыз, қиын болды, ерекше күш жұмсалды?

Шылдыр шүмек – Мені мақсатқа жетуге жақындататын қандай оперативті міндеттерді шештім? Керісінше, қандай міндеттерді шешу мүмкіндігі жеткіліксіз болды?

Кішкене бөбек – Мен үшін бүгін қандай жаңалық болды? Қандай маңызды білім алдым?

«SMS» әдісі

Қағаз бетіне көшірілген ұялы телефонның экранына тыңдаушылар сессиялардың немесе тапсырманың қалай өткенін және қаншалықты жемісті болғанын тренерына SMS арқылы жазып білдіре алады немесе бірін-бірі, өзін-өзі бағалауда да бұл әдісті қолдануға болады.

ЭССЕ немесе ОЙ ТОЛҒАНЫС әдісі

Тақырыпқа, тапсырмаға сай тыңдаушылар өз ойын қорыта және жинақтай отырып, ой-толғанысын жазады. Жеке жұмыс жүргізу арқылы жүзеге асыруға болады. Эссені 5 минут ішінде жазуға болады. Тренерлер де отырып жазуына болады. Бұл әдісте кез келген адам өз ойын еркін жеткізе білетін болады. Шығармашылықпен жұмыс істеп, сөздік қоры дамиды. Өмірде кездесетін жағдайларға, оқиғаларға саналы, ойлы қарауға үйренеді.

«Бағдаршам» әдісі

Түсіну дәрежесін анықтау мақсатында «Бағдаршам» әдісін қолдануға болады. Бүгінгі сессия барысы бойынша болсын, тапсырма бойынша болсын, бағдаршам көздерінің жанына: жасыл = сессия бойынша түсінікті болған жәйттерді, сары = сессия бойынша әлі де білуім керек деген мәселелерді, қызыл = мүлдем түсіне алмаған мәселелерді жазу арқылы түсіну дәрежесін анықтауға болады. Сонымен қатар, мысалы, мұғалімдер қызыл, жасыл және сары түсті карточкалар бар, оны олар өз парталарына қояды немесе жоғары көтереді (қызыл = түсінбеймін, сары = түсінген сияқтымын, жасыл = барлығы түсінікті).

Сол сияқты бағдаршамның түстерін пайдалана отырып, таныстырылымдарды және т.б. бағалауға да болады.

«INSERT» немесе «түртіп алу» әдісі

«v»- білемін, «+» - білмеймін, «-» - мен үшін жаңа білім (ақпарат), «?» – мені таң қалдырды - деген белгілердің тұсына сессия бойынша, тапсырмалар бойынша ойларын жазып білдіруге болады. Бұл әдіс оқығанын саналы түсінуге, өз ойын басшылыққа алуға, ойын білдіруге үйрететін ұтымды әдіс.

«v»- білемін	«+» - білмеймін	«-» - мен үшін жаңа білім (ақпарат)	«?» – мені таң қалдырды

«Басбармақ» әдісі

Бүгінгі сессия барысы бойынша болсын, тапсырма бойынша болсын, бағдаршам көздерінің жанына: Басбармақ жоғарыға қарай сессия бойынша түсінікті болған жәйттерді. Басбармақ көлденең сессия бойынша әлі де білуім керек деген мәселелерді, Басбармақ төмен қарай мүлдем түсіне алмаған мәселелерді жазу арқылы түсіну дәрежесін анықтауға болады.

Басбармақ жоғарыға қарай = Мен түсінемін.

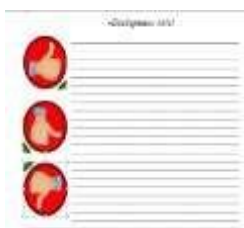
Басбармақ көлденең = Мен түсінгендеймін.

Басбармақ төмен қарай = Мен түсінбедім.

«БББ» кестесі әдісі

Бұл әдіс «білемін, білдім, білгім келеді» деген сөздерден алынған.

Бұл кестеде үш бөлік. Әр бөлікті тақырыпты тиянақтап отырып толтыра отырады. Негізгі қойылатын талап –ойлар, тезистер, фактілер дәл сол күйінде көшірілмейді, өз ойымен жазылады.

«Білемін»	«Білдім»	«Білгім келеді»

«Үш минуттық кідіріс» әдісі

Тренер(мұғалім) сессияларда (сабағында) тақырыбының негізгі идеясын анықтап, өткендегі сессиямен байланыстырып, түсініксіз жерлерін анықтау мақсатында сабақта үш минуттік кідіріс береді. f

Мен..... деген өз ойымды өзгерттім.

Мен..... туралы көп білдім.

Мені ..... таң қалдырды.

Мен ... сездім.

Мен..... басқаша қарайтын болдым.

“Аяқталмаған сөйлемдер” әдісі

- * Бүгін мен..... білдім
- *қызықты болды.
- *қиын болды.
- *..... тапсырманы мен орындадым.
- *екенін түсіндім.
- *Мен енді..... білемін.
- *Мен ..... сездім.
- *Мен..... білім

алдым.

«Дербес пікір» жазу әдісі

Оқушылар сабақ соңында 7-8 минут ішінде қарастырылған мәселе бойынша мынандай құрылымдағы жазба жұмысын ұсынуға болады.

1. Өзіндік пікір (ой, идея)
2. Дәлел
3. Өз пікірін айғақтайтын мысал
4. Өз пікіріне қарсы дәлел
5. Қарсы дәлелді жоққа шығаратын мысал

6. Қорытынды

Мұндай жұмысты орындауда әрбір жауаптың қанша сөйлеммен берілу керектігін көрсетуге болады.

1. Өзіндік пікір (ой, идея) - бір сөйлем.
2. Дәлел-екі сөйлеммен келтіру керек.

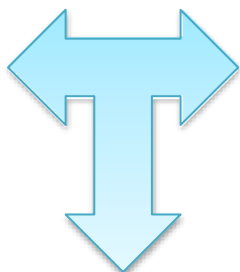
- 3.Өз пікірін айғақтайтын мысал - екі сөйлем.
- 4.Өз пікіріне қарсы дәлел – бір сөйлем.
- 5.Қарсы дәлелді жоққа шығаратын мысал - бір сөйлем.
6. Қорытынды - екі сөйлемнен тұрады.

Сонымен бұл жұмысты небәрі 9 сөйлеммен жазуға болады.

«Біріккен саусақтар» әдісі

Бүгінгі сабақ бойынша қандай біліммен қауланғандары туралы әр саусаққа пікір қалдырады. Ол үшін әрбір оқушының алдына таза парақ беріледі. Үлгіге қарап отырып бес саусақтарының сызбасын түсіріп жазады.Бұл әдісті топқа да беруге болады.

«Т кестесі» әдісі

Мақсаты: қарама – қарсы нәрселерді сөздерді тере білу. Бұл жұмыста салыстыру, салыстыра отырып топтастыру сияқты процестер жүзеге асады. Жеке тұлғаның ойлау қабілетін, есте сақтау қабілеттерін дамытады. Т кестесін тақырыпты ашарда пайдаланылса, жаңа материалды түсінуге дайындық болады. Бұл стратегия жұпта, топта, жеке де орындала береді.

«Активатор 3-2-1» әдісі

Бұл әдісті қолдануда мұғалімдер тақырып немесе тапсырма бойынша таңқалдырған 3- нәрсе жайында айтауға болады. Сонымен қатар өзінің іс-тәжірибесіне алатын 2 нәрсе жайында айта алады. Сондай-ақ 1 ұсыныс немесе тілек арқылы әр сабақтан алған әсерлерін айта алады. Бұл формативті бағалау әдістерін жазбаша түрде де, ауызша да жүргізуге болады.

Сергіту сәті

Қолданылуы:

-Балалар, денсаулықтарыңның мықты, рухани бай, бақытты болғыларың келе ме?

-Ендеше, серуенге шығайық,-деп слайдтың әр бетінің сөздері айта отырып, әсем әуенмен қимыл жасайды.

Мөлдір бұлақ/ денсаулықтың зор болуына

Аяқ арасын иықпен тұстас етіп тұру

1.Алға иілу, тізе бүкпеу.

2. Алақанмен бұлақтан су алу.
3. Суды ішу (сіміріп ішу).
4. Рахат сезіміне бөлену (екі қолды жанымызға созып, жауырынды қозғалту).

Алма ағашы / рухани байлық

1. Оң аяқ алға, сол аяқ өкшесі көтеріледі.
2. Ағаштан алма алу.
3. «ғырт» еткізіп тістеу (аудиторияда бір ғана «ғырт» естілуі тиіс).
4. Тәтті сезіміне бөлену (қолды жанымызға созып, жауырынымызды қозғалту).

Хош иісті раушангүл/ бақыт құсы

1. Алға иілу, тізе бүкпеу.
2. Алақанмен гүлді алу.
3. Терең тыныс алып иіскеу (ауаны ішке жұту).
4. керек емес ауаны ауыздан шығару (ауаны сыртқа шығару).

IV. ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША ҚЫСҚА МЕРЗІМ ЖОСПАРДЫҢ ЖАСАЛУ ЖОЛДАРЫ

Қазақстан Республикасы орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында 2016 жылдан бастап еліміздегі барлық жалпы білім мектептер жаңа бағдарлама бойынша білім беруде.

Оқу үдерісін ұзақ мерзімді, орта мерзімді, қысқа мерзімді жоспар түрінде технологияландыру болып табылады.

Мұғалімдер пән бойынша оқу бағдарламасының талаптарын орындауға тиіс, пән бойынша оқу бағдарламасының талаптарын орындап, сонымен қатар, оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақты барынша тиімді жоспарлау қажет.

Қысқа мерзімді жоспар құрған кезде мұғалімдер төмендегі ұсыныстарды басшылыққа алуына болады:

I. Сабақты ұйымдастыру кезінде оқу бағдарламасында және оқу жоспарында көрсетілген оқу мақсаттарды басшылыққа алу қажет;

Мысалы : (Жаратылыстану пәні) оқу мақсаты: **1.2.2.2 жабайы және үй жануарларын ажырату.**

Орта мерзімді жоспарда ұсынылған барлық іс-әрекеттерді ұйымдастыру ұсынылады. Мұғалімнің қалауы бойынша іс-әрекет түрі қажеттілігіне қарай толықтырылып отырады. Сабақтың міндетті элементі ретінде оқушыны қолдауға бағытталған мұғалімнің әрекеттерін түзетуге мүмкіндік беретін кері байланыс болуы тиіс.

Енді қысқа мерзімді жоспардың үлгісінің әр бабына жеке-жеке тоқталып, оның әрқайсына сипаттама беріп, өз түсінігімді келтіріп кетейін:

Сабақтың басты міндеті-оқу мақсатын жүзеге асыру болғандықтан, оқу мақсаттарын мемлекеттік стандарт, өзгертуге болмайтын инвариант деп түсінген орынды. Оқу мақсаттары оқу бағдарламасы мен ҰМЖ-дан алынып, тура сол қалпында ҚМЖ-да көрсетіледі. Оқушылардың барлығы да оқу мақсаттарына жетуі керек. Сондықтан мұғалімнің шешімі бойынша оқу мақсаттары бір немесе бірнеше сабақта қарастырылуы мүмкін.

II. Сабақ мақсаттары:

Сабақ мақсаты дегеніміз оқушылардың сабақ нәтижесінде үйренетін дағдылары, білік пен білімі, оқушының сабақ бойы жасаған жұмысының нәтижесі. Сабақ мақсаты оқушының сабақта не жасағанын көрсетпей, оның сол әрекеттерді орындау нәтижесінде (сабақ соңында) не үйренетіндігіне болжау жасайды. Оқушылардың әрекеттері Блум таксономиясының деңгейлері бойынша белгіленеді.

Сонымен, сабақ мақсаттарын саралап көрсету міндетті болып саналмағанмен, алайда оларды көрсету оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескеретіндігін ұмытпауымыз қажет.

Барлық оқушылар: Мұнда оқу мақсаттары қайталанатын. Оқушылардың 100% қол жеткізуі керек болғандықтан мұғалім мұнда барлық оқушылардың оқу мүмкіндіктерін ескеруі керек. Мысалы:

-Жабайы және үй жануарларын ажыратады.

Оқушылардың басым бөлігі: Оқу мақсаттарына (көрсетпесе де болады) қоса оқушылардың оқу қабілеттеріне қарай нәтижені күрделендіру. Мысалы, оқу мақсаттары «Білу» және «Түсіну» деңгейлерінде болса, онда оқушылардың басым бөлігі бұған қоса «Қолдану» немесе «Талдау» деңгейлеріндегі мақсаттарға қол жеткізуі керек.

-Жабайы және үй жануарларын ажыратады және мысалдар келтіру арқылы ойларын жеткізеді.

Кейбір оқушылар: Оқу мақсаттары мен оқушылардың басым бөлігі үшін (көрсетпесе де болады) белгіленген мақсаттармен бірге шығармашылық және зерттеушілік дағдыларды дамытатын мақсаттарды нақтылау: мәселен, «Талдау», «Жинақтау» немесе «Бағалау» деңгейлерінде.

-Жабайы және үй жануарларын ажыратады және мысалдар келтіру арқылы өмірмен байланыстыра отырып, өз көзқарастарын білдіреді.

III. «Бағалау критерийлері – мұғалім мен оқушыға қалыптастырушы бағалау кезінде оқытудың мақсатына қол жеткізгенін тануға мүмкіндік беретін тұжырым.

Бағалау критерийлері оқушылардың сабақ мақсаттарына емес, оқу мақсаттарына жеткен-жетпегендігін өлшеуі керек, яғни бұл жерде барлық оқушылардың үйрену нәтижелері қарастырылады. Мысалы:

- Жабайы жануарларды атайды.
- Үй жануарларын атайды.
- Жабайы және үй жануарларын ажыратады.

4.Тілдік мақсаттар:

Тілді, сөйлеуді дамытуда тілдік мақсаттар қойған маңызды. Оларды нақты қойсақ – оқушылар өздерінен не күтілетіндігін анық түсінеді. Тілдік мақсаттар оқуға деген қызығушылықты ылғи да жоғары деңгейде ұстайды. Сондықтан да мұғалімдер әр сабақта пәндік мазмұн мен сөйлеуді дамытуды назардан шығармауы керек.

5. Құндылықтарды дарыту

Әл Фарабидің «Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы» деген сөздері өскелең жас ұрпақты оқып, үйретудің негізгі қағидасы деп түсінген жөн. Сол себепті де оқу процесін ұйымдастыруда басты назарды танымдық мазмұнмен бірге адами, рухани құндылықтарды қалыптастыруға аудару – заманауи білім беру жүйесінің басты ұстанымдарының бірі болып табылады.

6. Пәнаралық байланыстар

Әдетте мұғалімдер мұнда жай ғана пән атауын көрсетіп қана қояды. Бұл жеткіліксіз, тек пәндерді көрсету аздық етеді. Сондықтан да ҚМЖ-ның бұл бөлімінде сабақтағы кіріктірілудің қандай пәндермен жүзеге асырылатынын ғана көрсетпей, ондай байланысты ортақ тақырыптың мазмұны арқылы көрсеткен орынды.

7. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану

Бұл жерде оқушылардың сабақта қандай АКТ дағдыларын дамыта алатындығын көрсету керек.

8. Ресурстар.

Бұл жерде сабақта қолданатын кеңсе тауарларын (қағаз, флипчарт, маркерлер, желім, скотч, қайшы, т.б.) көрсетпей, мазмұндық материалдарды (контент) келтірген дұрыс. Олардың қатарына сабақ мақсатына жетуге көмектесетін сабақта қарастырылатын басқа да дерек көздері, мәтіндерді (мәселен, оқулықтағы параграф), интернетте ұсынылған материалдарды, видеокөрсетілімдер, слайдтар және басқа да ақпарат көздерін жатқызуға болады. Оқулық - құрал. Және де көп құралдың бірі ғана.

9. Алдыңғы оқу/ Бастапқы білім

Кез келген жаңа тақырып таныс ұғымдар арқылы меңгеріледі. Бұл бөлімде оқушылардың тақырып бойынша бұрыннан не білетіндігі (немесе бұрыннан не білуі керектігі) көрсетіледі (негізгі ұғымдар, деректер, фактілер, формулалар, теориялар, ережелер). Бұл жерде бағдарлама бойынша оқылған алдыңғы тақырып жазылмайды. Мұнда сабақ тақырыбы бойынша өткен оқу жылы қарастырылған оқушылардың білуге қажетті деректер келтіріледі.

Басталуы.

Ортасы.

Аяқталуы.

Сабақ бойынша рефлексия

Мұғалімнің ең басты міндеті - өзінің кәсіби біліктілігін тұрақты, жүйелі, шынайы түрде дамыту. «Кәсіби даму дегеніміз тәжірибе және рефлексия» деген ұстанымға сәйкес әр сабақтан кейін (тәжірибе) мұғалім сабақты талдау мен бағалау арқылы оның ұтымды жақтары

мен жақсартуға қажетті тұстарын айқындап, өз тәжірибесін қалай дамытуға болатындығын айқындау дағдыларын қалыптастыруы керек.

Осы мақсатта сабақтан кейін өз сабағын талдау барысында мұғалім бұл бөлімге сабақ туралы өз пікірлерін жазады. Бұл үшін мынандай сұрақтарға жауап беру ұсынылады:

- Сабақтың оқу мақсаты шынайы ма?
- Бүгін оқушылар не білді?
- Сыныптағы ахуал қандай болды?
- Мен орындаған саралау шаралары тиімді болды ма?
- Мен бүкіл уақыт ішінде үлгердім бе?
- Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?

Әрине, бұл сұрақтардың тізімін жалғастыра беруге болады. Пайғамбарымыз (ҒС) «Көркем сұрақ – ғылымның жартысы» деп айтқан екен, демек осы сынды сұрақтарды өзіне қойып, оларға шынайы түрде жауап беру арқылы мұғалімнің өз сабағын бағалап, кәсіби дамытуын жалғастыра түсетіндігі анық.

Қысқа мерзімді жоспар Пәні: Жаратылыстану.	Мектеп: №32 орта мектеп
Күні:	Мұғалімнің аты-жөні: Мұхашева Г.Б.
Сынып: 1	Қатысқандар: Қатыспағандар саны:
Сабақ тақырыбы	Өсімдіктерге қалай күтім жасау керек?
Осы сабақта қолжеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарлама сына сілтемеу)	1.2.1.4. бөлме және мәдени өсімдіктерге күту тәсілдерін сипаттау. 1.2.1.5. Қоршаған әлемнің құбылыстарына бақылау жүргізу.
Сабақ мақсаттары	Барлық оқушылар білу керек: -Өсімдікті қалай күту керектігін біледі; -қоршаған әлемнің құбылыстарына бақылау жүргізеді. Көпшілігі: -Өсімдікті күтуге қажетті заттарды анықтайды; -бөлме және мәдени өсімдіктермен жұмыс жасай алады. Кейбір оқушылар: -бөлме өсімдіктері мен мәдени өсімдіктерді өмірде ажырата біледі, -зерттеу жұмыстарын жүргізеді.
Бағалау критерийі	•бөлме және мәдени өсімдіктерге күтім жасауға қажетті құралдарды анықтайды. •бөлме және мәдени өсімдіктерге күтім жасау тәсілдері туралы әңгімелейді.
Құндылықтарды дарыту	Денсаулық, достық және айналадағыларға қамқорлық

	көрсету. Жауапкершілік.	
Пәнаралық байланыстар	Сауат ашу, көркем еңбек	
АКТ қолдану дағдылары	Аудиожазба, компьютер, интербелсенді тақта	
Тілдік құзыреттілік	Өсімдіктер – растения – plant	
Алдыңғы оқу	Өсімдіктерді танып, басқа заттардың арасынан ажырата алады.	
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақта жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы	<p>Сыныпта ынтымақтастық атмосферасын ұйымдастыру: «Сәлем дос». Оқушылар бір-бірімен құшақтасу арқылы сәлемдеседі. Топқа бөлу: Таңдаған суреттер бойынша топқа бірігеді. 1-топ: Ағаш 2-топ: Бұта 3-топ: Шөп «Ойлан тап» әдісі. Түрлі суреттер болады. Оқушылар өсімдікті өсіру үшін қажетті жағдайларды ғана анықтайды. Артық суреттерді алып тастайды. Зерттеу нәтижесімен танысу. Өсімдіктерге өсу үшін не қажет? Қорытынды шығару.</p>	Түрлі өсімдіктердің суреттері
Сабақ ортасы	<p>№1 тапсырма Ертегі тыңдау. Адамдар гүлдерді жақсы көреді. Олардың сұлулығы көңілді көтерді. Гүлдер ауаны тазартады. Бірақ қыста олар өспейді, сосын адамдардың көңілі түсіп қалатын болды. Сондықтан олар гүлдерді үйде отырғызып, оны күтетін болды. Сөйтіп бөлме өсімдіктері пайда болды. Өсімдіктерді күтуге қажетті құралдармен танысты. Ашық сұрақтар: - Біз қандай бөлме өсімдіктерін білеміз? - Бөлме өсімдіктерінің қандай пайдасы бар? - Гүлдердің сыртқы келбеттері қандай? - Сіздер ол өсімдіктерді дұрыс өсуі үшін қалай күтесіздер? Бөлме және мәдени өсімдіктерге күтім жасауға қажетті құралдарды анықтап, бөлме және мәдени өсімдіктерге күтім жасау тәсілдерін әңгімелейді. Қол шапалақтау арқылы ынталандырамын. 2-тапсырма. «Эксперимент әдісі»</p>	Презентация карточкалар суреттер жемістер көкөністер су, топырақ, құтылар, суреттер

-Арамшөптерден мәдени өсімдіктерді ажыратып көрсет. Өсімдіктер жақсы өсу үшін не істеу керек? Ойланып айт.

Ынталандыру

Жұлдызшалар арқылы ынталандырамын.

Саралау тапсырмалары

1-тапсырма

- Суретті өсімдік атауларымен сәйкестендіріп сыз

- Топыраққа күтім жасау, қопсыту жұмыстарын жасау.

Дәптермен жұмыс:

Құрал-саймандардың атын дұрыс жазу.

Жұлдызшалар арқылы ынталандырамын.

№3 тапсырма «Сарапшылар жаттығуы»

Зерттеу жұмысы (ҚБ)

«Бірлескен оқу» тәсілі

Өсімдіктердің өсуі үшін топырақ қажет. Олар тамырының көмегімен топырақтан су мен минералды заттарды сіңіреді.

Әр топқа шүберек, су сепкіш, су бүркегіш, таяқша беріледі.

Гүлді күту ережелерін сынып оқушыларымен талқылау.

-Тым көп су құюға болмайды.

-Су бүркегішпен қатты сепсе, жапырақтары сынып қалуы мүмкін.

-Таяқшамен қопсытқанда, тамырына дейін тигізбе.

- Егер гүлді дұрыс суарып, топырағын қопсытса не болады?

Төмендегі нұсқаулықты басшылыққа алып, гүлге күтім жасайды.

-Болжамдарыңыз дәл келді ме?

-Дәл келу үшін не істеу керек?

Дескриптор:

- Топ оқушылары заттарды қолдарына ұстау арқылы, толық зерттейді.

	<ul style="list-style-type: none"> • Өсімдіктің ерекшелігін ескеріп, оны суарады. • Топырақты таяқшамен қопсытады. • Жапырақтың шаңын сүртіп, су бүркегішпен себеді. <p>Екі жұлдыз, бір тілек» әдісі арқылы кері байланыс</p>	
Сабақтың соңы	Жинақтау «5 қадам» әдісі арқылы сабағымды жинақтадым. Кері байланыс «Бағалау ағашы»	Табан іздері

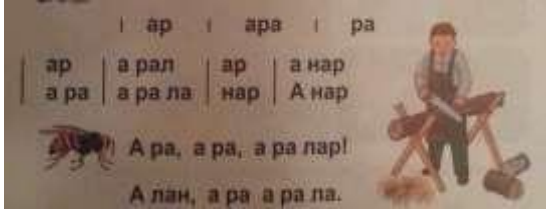
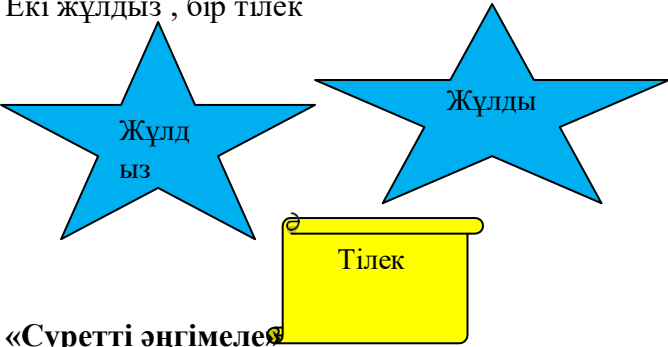

Сауат ашу пәнінен қысқа мерзімді сабақ жоспары

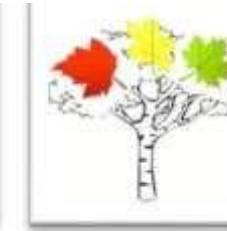
**№ 16 Ж.Қаражігітов атындағы бастауыш сынып мұғалімі
Абдракова Айнур Аукеновна**

Сабақтың тақырыбы	Мектеп шеберханасына саяхат Рр дыбысы мен әрпі
Оқу мақсаттары	<p>1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен мәтінде кім (не) туралы айтылғанын анықтау</p> <p>1.2.9.1 әріпті тану, ажырату және оны дыбыспен сәйкестендіру</p> <p>1.2.1.2 оқудың түрлерін (буындап оқу, жиі кездесетін сөздерді тұтас оқу, түсініп оқу) қолдану</p> <p>1.1.4.1 мәтіннің мазмұнын тақырыбы немесе оның иллюстрациясы бойынша болжау</p> <p>1.3. 8.1 жазу жолын, жоларалық кеңістікті, жолдың жоғарғы және төменгі сызығын сақтап, әріп элементтерін каллиграфиялық талаптарға сай жазу.</p>
Сабақтың мақсаттары	<p>➤ Барлық оқушы: тыңдалған мәтіннің кім (не) туралы екенін анықтайды, әріптерді таниды, әріп пен дыбысты сәйкестендіреді, буындап, тұтас, түсініп оқиды. Тақырып арқылы мәтінде не болуы мүмкін екенін айтады, иллюстрация бойынша мәтіннің мазмұнын болжап әңгімелейді, әріп элементтерін, байланыстырып салады, сөздерді каллиграфиялық талапқа сай жазады.</p> <p>➤ Көптеген оқушылар: тақырыпқа сай, жаңа білім бойынша мысал келтіріп, жетекші сұрақтарға жауап береді.</p> <p>Кейбір оқушылар: алған білімдерін талқылап, өмірде пайдалана алады.</p>
Бағалау критерийлері	➤ Тыңдалған мәтіннің кім/ не туралы екенін анықтайды, мәтіннің мазмұнын сурет

	<p>арқылы көрсетеді.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Әріптерді таниды және ажыратады.,әріпті дыбыспен сәйкестендіріп оқиды. ➤ Буындап немесе тұтас сөздермен оқиды, түсініп оқи алады. ➤ Тақырып бойынша мәтінде не туралы болуы мүмкін екенін айтады, иллюстрация бойынша мәтіннің мазмұнын болжап әңгімелейді. ➤ Әріп элементтерін дұрыс байланыстырып салады, сөздерді каллиграфиялық талаптарға сай жазады. 	
Ойлау деңгейінің дағдылары	Білу, түсіну, қолдану	
Құндылық	Қарым- қатынас қабілеті артады және өзгелердің көзқарастарына құрметпен қарайды, жауапкершілікке дағдыланады	
АКТ	интерактивті тақта, электронды оқулық, аудио жазба тыңдалым, сюжетті суреттер.	
Пәнаралық байланыс	дүниетану, көркем еңбек.	
Бастапқы білім	дыбыстарды таниды.	
Кезеңдері	Жоспар	Ресурстар
Сабақтың басы	<p>Топқа бөлеміз . Мына тұрған кәмпиттер арқылы топтарға бөлінеміз. Балаларға бөліп беремін.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рахат • Ромео • Романс <p>Осы кәмпиттердің ортақ белгісі бар ма екен, балалар? Бүгінгі сабақ мақсатын хабарланып айтылады «Ширату » Дыбысты анықта Р дыбысы сөз басында келсе, басымызды изейміз. Сөз ортасында келсе, қолымызды шапалақтаймыз. Егер сөз аяғында келсе, аяғымызды топылдатамыз.</p> <p>Тыңдалым</p> 	
Сабақтың ортасы	<p>Білу, түсіну</p> <p>•</p> <p>Күшік қандай дыбыс шығарды?</p>	

<p>Қолдану</p>	<p>Қәне кім айтып береді? Бұл қандай дыбыс Олай болса, Р қалай дыбысталып тұр. Дыбысты туралы не айтар едіңдер? Оқылым</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ оқушылар жеке және хормен оқиды ➤ сөздерді буынға бөледі ➤ Р дыбысы нешінші буында тұрғанын айтады ➤ сөздің мағынасына назар аударады <p>Қалыптастырушы бағалау .</p> <p>Кері байланыс Екі жұлдыз , бір тілек</p> <p>«Суретті әңгімеле» Жұптық жұмыс</p> <p>Жазылым Бейнеролик</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Бұл бейнероликте не істеп жатыр? ➤ Әріп туралы не айтар едік? <p>Ауада жазып үйренеміз. Мұрнымызбен жазып корейік</p> <p>Дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Р дыбысын ауада және дәптерге үлгі бойынша әдемі жазып үйренеді - жазу жолын сақтап, әріп элементтерін каллиграфиялық талапқа сай жазады 	<p>Оқулық</p> <p>Суреттер</p>
----------------	---	-------------------------------

<p>Сабақтың соңы</p>	<p>Кері байланыс</p> <p>Саралап оқыту тапсырмалары «Коллаж әңгіме» 1-топ: “Ойлан, тап” ойыны 2-топ: Р дыбысы бар суреттерді сәйкестендір. 3-топ: Р дыбысы бар суреттерді боя және бояған суретіңе сөйлем ойла Дескриптор: Р дыбысына байланысты сөзді табады. Суреттерді сәйкестендіреді. Сөздерден сөйлем құрайды. ҚБ Кері байланыс Жинақтау тапсырмасы «Бес қадам» әдісі ➤ Бүгінгі сабақта не үйрендің? ➤ Не ұнады? ➤ Не түсініксіз болды? ➤ Бүгінгі сабақта саған кім көмектесті?</p> <p>Кері байланыс</p>	 <ul style="list-style-type: none"> • Суреттер • Сәйкестендіру тапсырмалары • Бояуға арналған суреттер.
-----------------------------	--	---

Пәні: Жаратылыстану	Мұғалімнің аты-жөні: Газизуллина М
Сынып: 1	Барлық оқушылар саны: Қатысқандар саны: Қатыспағандар саны:
Сабақ тақырыбы:	Магнит

Осы сабақ арқылы жүзеге асырылатын оқу мақсаттары:	1.5.6.1 магниттілік қасиеті бар жекелеген денелерді анықтау; 1.5.6.2 магниттің қасиетін зерттеу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру.	
Сабақ мақсаты:	Барлық оқушылар: Тәжірибе жұмыстары арқылы магниттің қасиеттерін зерттейді. Көптеген оқушылар: Магниттік қасиеті бар денелерді ажыратып біледі. Кейбір оқушылар: Магниттің өмірде пайдасы бар екенін айта алады.	
Бағалау критерийлері	-Магниттік қасиеті бар жекелеген денелерді анықтап біледі. -Білім алушылар тәжірибе барысында магниттің қасиеттерін зерттейді. -Магниттің магниттік қасиеті бар металдарды тартатынын түсінеді.	
Ойлау деңгейі дағдылары	Білу, түсіну, қолдану	
Тілдік мақсаттар	Магнит, тарту, тебу	
Құндылықтарды дарыту	Ынтымақтастық, бір-бірін қолдау, сыйластық, шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау;	
Пәнаралық байланыстар	Тірек сөзді үш тілде қолдану арқылы қазақ тілі, орыс тілі және ағылшын тілі пәндерімен (магнит – магнит - magnet) байланыс іске асырылады.	
АКТ қолдану дағдылары	Магниттің қасиеті туралы бейнежазбадан үзінді көрсету	
Бастапқы білім	Магнит туралы білім бар	
Сабақ барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы 3 минут	1. «Серпілген сауал» әдісі -Электр не үшін қажет? - Ерте кезде адамдардың электр энергиясы жоқ кезде өмір сүруі қандай болды ? -Электр жарығы сөніп қалса не болар еді? - Әр электр құралы не үшін қажет? -Қандай электр құралдары ток көзіне жалғанбай жұмыс істей алады? - Ұялы телефоныңның батареясын қалай қуаттайсың? (Ынталандыру. Дұрыс жауапқа қол шапалақтау)	доп
5 минут	2.Ширату *«Күпия зат» -Балалар, менің қолымдағы қобдишада қандай заттар болуы мүмкін? (Болжам жауаптар тыңдалады) Қорапшадағы монеталар, темір қасықтар, қағаз қыстырғыштар білім алушылардың таңдаулары бойынша таратылып, сол бойынша үш топқа жинақталады) *** Ой қозғау (Түрткі сұрақтар)	Қобдиша

<p>4 минут</p> <p>Сабақтың ортасы</p> <p>7 минут</p>	<p>– Балалар! Менің қолымдағы не? -Бұл жәй қолғап емес «сиқырлы қолғап». (Қолғапты киіп әр топтағы таңдалынып алынған үстел үстіндегі заттарды қозғау.) -Не байқадыңдар? (Жауаптар тыңдалынады) -Бұл тас магнит деп аталынады. Бүгінгі сабақта магнит, оның қасиеттерін, қандай заттар магниттік қасиетке ие екенін білетін боласыңдар. (Сабақтың тақырыбы мен сабақ мақсаттары хабарланады) - Магнит деген не? Бұл тас қайдан шықты? Ертеде Магнус деген қойшы, қой бағып жүріп қолындағы таяғының басы үшкір темір екен, тасқа жабысқан соң, ол бірнеше тасты алып келіп көршілерін таңқалдырған екен. Содан кейін магнит деп атай бастаған деген. Магнит – магнит - magnet (Үш тілде атауын қайталату) 4.Бейнежазба көрсету Ашық сұрақтар қою арқылы бейнежазбадан көргендерін түйіндейді, магниттің күнделікті өмірде қандай мақсатта қолданысын әңгімелейді. (Кері байланыс беру)</p>	<p>Сиқырлы қолғап</p>
<p>7 минут</p>	<p>5. Оқулықпен жұмыс. (Интерактивтік тақтамен де көрсету) Оқушылардың назарын суретке аударып, сұрау: - Негеш нені қарап отыр? -Ол не туралы ойланып отыр? Осыны жұпта талдауды сұрау. Оқушылардың жауаптарын тыңдау. Сұрақтарды қою: -Не болды? Барлық заттар магнитке тартылды ма? (Жоқ.) -Магниттерді бір-біріне жақындатқанда не болады? Магниттердің бір-біріне тартылуы мүмкін деген қорытынды жасау. *Тартылама, әлде жоқ па?(Тәжірибемен көрсету) Эвриканың суретіне назар аударту. Келесі сұрақтарды қою: -Эврика қолына не ұстап тұр? (Магниттерді.) -Магниттердің түсі қандай? (Бір ұшы — қызыл, ал екіншісі — көк.) -Эврика не істемекші? -Неліктен Эвриканың магниттерді қосуға талпынғанынан еш нәтиже шықпады? (Магниттер тебіледі.) -Қандай қорытынды жасауға болады? (Магниттерді бірдей боялған шеті мен жақындатқанда олар бірбірін</p>	

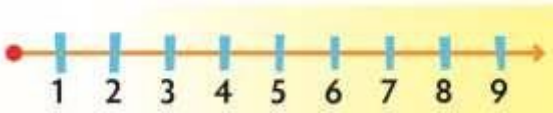
2 минут	<p>тебеді.)</p> <p>6. «Кел зерттейік» (Мақсаты: Магниттің күшін және әртүрлі материалдар арқылы магнит қалай әсер ететінін тәжірибелер арқылы зерттейді.)</p> <p>1-топ. Құмда жоғалған заттарды магнит арқылы табу</p> <p>Дескриптор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Магниттік қасиеті бар денелерді атай алады. 2. Дененің магнитке тартылу, тартылмау себебін түсіндіреді. 3. Магнит күшінің құм топырақтан өте алатындығы туралы қорытынды жасай алады. <p>2-топ. Су құйылған құмырадағы заттарды қолын суға малмай, құмыраны төңкермей алуға бола ма?</p> <p>Дескриптор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Магниттік қасиеті бар денелерді атай алады. 3. Дененің магнитке тартылу, тартылмау себебін түсіндіреді 4. Магнит күшінің судан өте алатындығы туралы қорытынды жасай алады. <p>3-топ. Қатты қағаз, парта үстіндегі ұсақ қағаз қыстырғыштарға магнитті астынан ұстап жылжыту.</p> <p>Дескриптор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дененің магниттік қасиетін анықтайды. 2. Магнит күшінің дененің қалыңдығы жуанөте алатындығы туралы қорытынды жасай алады. <p>(Екі жұлдыз, бір тілек» әдісімен топтардың жұмысына күлегіштермен кері байланыс беріледі, ҚБ жүргізіледі.)</p> <p>7.Ширату Ойын өткізу. Оқушыларды жұптастырып, бір-біріне арқаларын тигізіп тұруын сұрау. “Сендер тебілдіңдер ме , әлде тартылдыңдар ма?” — деп сұрау. Оқушылар “Тартыламыз!” деп жауап бере алады. Осыдан кейін оқушылар бір-біріне қарап тұрып, қолдарынан ұстап бір-бірлерін өздеріне тартуға тырысады.“Сендер тебілдіңдер ме , әлде тартылдыңдар ма?” деген сұраққа оқушылар “Тебілеміз!” деп жауап бере алады. “Қандай зат басқа заттарды тарта алады немесе тебе алады?” — деп сұрау. Оқушылар “Магнит” деп жауап бере алады.</p>	<p>1-топ құм,шегелер, бұрандалар, түйреуіш пластмаса, резеңке бөлшектері</p> <p>2-топ құмыра, су,сомындар (гайка), резеңке бөлшектері</p> <p>3-топ қағаз, парта, ұсақ қағаз қыстырғыштар</p> <p>Күлегіштер</p>
Сабақтың ортасы	8. Жеке жұмыс.(Дәптермен жұмыс)	

<p>7 минут</p>	<p>46-жұмыс парағы. Магнит</p> <p>Сиқырлы магнит Зерттеу барысында магнитке тартылған материалдарды ✓ белгісімен көрсет.</p> <table border="1" data-bbox="582 427 746 517"> <tr><td>Шыны</td><td></td></tr> <tr><td>Пластик</td><td></td></tr> </table> <table border="1" data-bbox="842 427 1007 517"> <tr><td>Ағаш</td><td></td></tr> <tr><td>Су</td><td></td></tr> </table> <table border="1" data-bbox="1102 427 1267 517"> <tr><td>Топырақ</td><td></td></tr> <tr><td>Қағаз</td><td></td></tr> </table> <p>Зерттеу кезінде магнитке тартылған заттардың суретін сал.</p> <p>Дискрипторлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Магнитке тартылатын материалдарды ажыратып біледі. 2. Салған суреттері бойынша сипаттап айтады. (Күлегештер арқылы кері байланыс беріліп, ҚБ жүргізіледі.) <p>Саралау тапсырмасы</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Магниттік қасиеті бар заттарды сызбамен сәйкестендір (Магнит –өшіргіш, доп, шеге, кесе, қайшы) 2. Суретке мұқият қараңыз. Магнитке тартылатын заттардың суреттерінің тұсына (☐) белгісін қойыңыз. Олар магнитке неліктен тартылады деп ойлайсыз? <ol style="list-style-type: none"> 3. Бейнежазбаға сүйеніп, күнделікті тұрмыста магнит өрісі қолданылған заттарды сызбамен қорша, қолданысын айтып бер (Компас, томография, радио, жер планетасы, сөмке, доп, шар) (Жұлдызшалар арқылы кері байланыс беру) 	Шыны		Пластик		Ағаш		Су		Топырақ		Қағаз		<p>Суреттер, күлегештер</p>
Шыны														
Пластик														
Ағаш														
Су														
Топырақ														
Қағаз														
<p>Сабақтың соңы</p> <p>3 минут</p> <p>2 минут</p>	<p>9. Жинақтау Ширату «Сөздер банкісі» (Келтірілген сөздер магниттік қасиеті бар заттарға жатса қызыл түсті банкіге салу, магниттік қасиеті жоқ сөздердің атауын көк түсті банкіге салады.)</p> <p>10. Кері байланыс «Білім ағашы» әдісі -Бүгінгі сабақ түсінікті болды ма? Сабақ түсінікті болса стикерлерге есімдеріңізді жазып, «Білім ағашының» жоғары бөлігіне, түсінбегендерім бар десеңіз жетістік ағашының орта бөлігі діңіне,</p>	<p>Банкі суреті</p> <p>Стикер, білім</p>												

	түсініксіз болды десеңіз төменгі бөлігіне жапсырыңыздар.	ағашы
--	--	-------

Мектеп: Н.С.Манаев атындағы жалпы орта мектебі		
Сабақтың тақырыбы: Артық, Кем, Тең		
Күні: 8.06.2018ж	Мұғалімнің есімі: Қонырова Гүлнара Ғұбайдоллақызы	
Сынып: 1	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабаққа негізделген оқу мақсаты	1.1.1.2 біртаңбалы сандарды оқу, жазу және салыстыру 1.5.1.2 сандарды салыстыру кезінде қолданылатын ұғымдарды пайдалану 1.5.2.3 сандарды қосуды, алуды, салыстыруды (артық/кем), көрші сандарды, сандық аралықтарды, сандар тізбегін көрсету үшін сандық сәулені қолдану 1.5.2.2 «+», «- », «=», «≠», «>», «<» белгілерін, цифрларды пайдалану	
Сабақтың мақсаттары	Барлық оқушылар: бір таңбалы сандарды оқиды, жазады, сандық сәулені қолдана отырып, салыстыру кезіндегі ұғымдарды және «+», «- », «=», «≠», «>», «<» белгілерді, цифрларды пайдаланып салыстырады; Оқушылардың басым бөлігі: берілген ақпараттарды пайдалана отырып, сандық сәуленің көмегімен сандарды салыстырады Кейбір оқушылар: сандарды салыстыру кезінде қолданылатын ұғымдарды пайдалана отырып, өмірден мысалдар келтіреді	
<u>Бағалау критерийлері:</u> (жетістік критерийлері, табыс критерийлері, күтілетін нәтиже)	-бір таңбалы сандарды оқиды, жазады, салыстырады; -сандарды салыстыру кезінде қолданылатын ұғымдарды пайдаланады; -сандарды қосуды, азайтуды, салыстыруды (артық/кем), көрші сандарды, сандық аралықтарды, сандар тізбегін көрсету үшін сандық сәулені қолданады; - «+», «- », «=», «≠», «>», «<» белгілерін, цифрларды пайдаланады	
<u>Ойлау дағдысының деңгейі</u>	Білу, түсіну, қолдану	
<u>Тілдік мақсаттар</u>	Тілдік дағдылар:	
	Терминология: артық, кем	
	Сөз тіркестері:	
Құндылықтарды дарыту	Шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау	
Пәнаралық байланыс	Көркем еңбек – сурет пен фигураны бояйды	
АКТ қолдану дағдылары	Бейнебаян - «iMekter.kz Артық, Кем, Тең» бейнебаяны	
Алдыңғы оқу/Бастапқы білім	Сандық сәуленің көмегімен сандарды салыстыра алады	

Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар	Ресурстар
Сабақтың басы	<p>(Ұ) Ширату «Өз орныңды тап». Оқушыларды топқа түрлі түсті әртүрлі пішіндер бойынша бөлемін. «Ой қозғау» әдісімен топтарға пішіндерді түсі бойынша салыстыруды тапсырамын. (2 қызыл түсті шеңбер 1 көк түсті шеңбер, т.б саны бойынша тең немесе тең емес).</p> <p>Осы тапсырма бойынша «Болжау» әдісімен тақырыпты ашып, мақсатты хабарлаймын. Сабақты бастамас бұрын білім алушыларға «Кинометафора» әдісі бойынша «iMектер.kz Артық, Кем, Тең» бейнебаянын көрсетемін.</p> <p>(МК) Оқулықпен жұмыс Оқушылар сандардың сандық сәуле бойында орналасуы бойынша салыстыруды үйренеді: үлкен сан оңға қарай, ал кіші сан солға қарай орналасады.</p> <p>(Ұ) «Шығарып көр» Қай қолдағы бұршақтар саны артық? Оқулықтағы иллюстрация бойынша оқушылар оң қол мен сол қолдағы бұршақтар санын салыстыруы тиіс (7 бұршақ сол қолда және 6 бұршақ оң қолда). Жауабын мына түрде жазу керек: $7 > 6$. Жауабы: сол қолдағы бұршақтар артық.</p> 	<p>Түрлі түсті шеңбер, үшбұрыш, төртбұрыш</p> <p>iMектер.kz электронды оқулығы</p> <p>Оқулық</p>
Сабақтың ортасы	<p>(Ж) Белсенді оқу ортасын құру <u>«Сұраққа жетіп ал» әдісі</u> Сандық сәулені қолданып, берілген сандарды салыстыр. 9 саны 2-ден артық па? 3 саны 6-дан кем бе? 1 саны 5-тен артық па? 4 саны 2-ден артық па? 9 саны 7-ден кем бе? 2 саны 7-ден артық па? 5 саны 6-дан артық па? 8 саны 1-ден кем бе? Тапсырманы жұпта орындайды.</p> <p>Дескриптор: Білім алушы -сандарды атайды және жазады; -сандық сәуледегі орнын анықтайды; -сандық сәулені пайдаланып салыстырады. Бір-бірін «Бас бармақ» әдісімен бағалайды және өз тарапымнан кері байланыс жүргіземін.</p> <p>(Т)(ҚБ) «Үштік» әдісі</p>	<p>Оқулық, сандық сәуле</p> <p>Суретті тапсырма</p>

	<p>I топ </p> <p>II топ </p> <p>III топ </p> <p>Дескриптор: Білім алушы -заттардың санына сәйкес цифрды белгілейді; -сандарды таниды және атайды; -сандарды салыстыру кезінде қолданылатын ұғымдарды пайдалана отырып салыстырады, «<», «>», «=»(салыстыру) белгілерін дұрыс қояды.</p> <p>(КБ) Дәптермен жұмыс <u>«Қай топтағы заттар артық?» тапсырмасы</u> Оқушылар жоғарғы және төменгі қатарлардағы бірдей заттарды санайды да, қай топта заттар көп болса, сол топты айналдыра қоршап сызады. Иллюстрацияның оң жағына нәтижесін “>”, “<” белгілерінің көмегімен жазуы тиіс. Жауабы: а) 5 алманы қоршап сызу керек ($5 > 4$); ә) 10 араны қоршап сызу керек ($10 > 8$). <u>«Қай топтағы фигуралардың саны кем?» тапсырмасы</u> Оқушылар сол және оң жақта орналасқан топтардағы заттарды санауы тиіс және фигуралар саны аз топты бояйды. Иллюстрацияның оң жағына нәтижесін “>”, “<” белгілерімен жазуы тиіс. Жауабы: а) 6 дөңгелекті қоршап сызу керек ($6 < 9$); ә) 5 үшбұрышты қоршап сызу керек ($5 < 10$). <u>«Бос орындарға сандарды қой» тапсырмасы</u> Оқушылар 10 көлеміндегі заттардың санын салыстырып, сөйлемдегі бос орындарды толтырады. Соңғы жолда салыстыруға сандар берілген жоқ. Оқушылар кез келген санды таңдап алып, өзара салыстырады. Мұндай тәсіл оқушылардың математикалық ойлауын дамытуға көмектеседі. Жауабы: $5 > 4, 3, 2, 1, 0; 10 > 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1;$ $1 < 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.$ Оқушылармен жұмыс дәптеріндегі <u>“Жетістік</u></p>	<p>Жұмыс дәптері</p> <p>Үлестірмелі тапсырмалар </p>
--	--	---

	<p>баспалдағы” әдісімен өзін-өзі бағалауға байланысты жұмыс өткіземін.</p> <p>Саралау тапсырмасы: Мұғалімнің көмегін көп қажет ететін оқушылар үшін Мұғалімнің көмегін аз қажет ететін оқушылар үшін</p> 	
Сабақтың соңы	<p>(Т) «Планшет» әдісі Әр топ алдарындағы заттарды салыстырады</p> <p>«Менің сөзім» әдісі -Бүгін қандай тақырыппен таныстық? -Сабақта не істедік? -Қандай тапсырма қиын болды? -Бүгінгі сабақ ұнады ма?</p>	санау таяқшасы, жемістер, муляжы, кеңістіктегі фигуралар

Сабақ: Жаратылыстану	Мектеп: М.Әуезов атындағы жалпы орта мектебі	
Сабақтың тақырыбы: Қалай дұрыс тамақтану керек?		
Күні:	Оқытушының аты-жөні: Зинуллина Әсел Әбілсейтқызы	
Сынып:1	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар:
Оқу мақсаттары	1.2.3.3 адамның өсуі мен дамуы үшін керек қажеттіліктерді анықтау 1.1.1.1 қоршаған әлем құбылыстары, үдерістері мен нысандарын зерттеудің қажеттілігін түсіндіру	
Оқу деңгейі	Білу, түсіну	
Сабақ мақсаттары	<p>Барлық оқушылар орындай алады: адамның өсуі және дамуы үшін керек қажеттіліктерді анықтайды;</p> <p>Оқушылардың көпшілігі орындай алады: қазақтың ұлттық тағамдарының атауларын біледі</p> <p>Кейбір оқушылар орындай алады: жаңа сабақта алған білімдерін өмірде қолданады.</p>	
Тілдік мақсат	Пәнге қатысты сөздік қор мен терминдер: Пайдалы тағамдар, тамақтану пирамидасы	
Құндылықтарды дарыту	Шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау дағдыларын қалыптастыру	
АКТ – ны қолдану	Интербелсенді тақта	

Пәнаралық байланыс	Бейнелеу	
Алдыңғы білім	Адамның дене мүшелері мен қалай есейетіндігін біледі	
Сабақтың барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңі	Сабақтағы жоспарланған іс әрекет	Ресурстар
<p>Басы Білу, түсіну</p>	<p>Ұйымдастыру кезеңі: Амандасу, жалпы жан- жақты дайындығын тексеру. Сабаққа назарын аудару. <u>Ақ тілек,әсем күлкі</u> Көңіл күйлеріңіз қалай? -Керемет! -Сабаққа дайындықтарыңыз қалай? -Тамаша! -Ынталарыңыз ше? -Ғажап! -Ендеше сабағымызды бастаймыз. -ООО! -Балалар, қараңыздаршы, бүгін бізге қонаққа Карлсон келіп отыр. Карлсон өзінің күн режимімен бізді таныстырғысы келеді екен. Қанекей,қарайықшы 0:00 – 10: 30 оянамын 10: 30 – 11:00 ботқа жеймін 11:00 – 14:00 Бөбектің үйіне қонаққа келемін 14:00 – 14:30 ботқа жеймін 14:30 – 17:00 ұйықтаймын 17:00 – 17:30 ботқа жеймін 17:30 – 20:00 Бөбекпен шатырда қыдырамын 20:00 – 20:30 ботқа жеймін 20:30 – 10:00 ұйықтаймын Ал, қанекей барлығымыз қалай ойлайсыздар, Карлсон дұрыс күн режимін ұстанып, дұрыс тамақтанып жүр ма екен? Білім алушылардың пікірі тыңдалады. Алдыңғы білім тексеру. - Дұрыс тамақтану адамға не үшін керек?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p>Бұл суреттерге қарап не ойлайсыздар? Ендеше <u>«Ұлттық тағамдар», «Пайдалы тағамдары», «Зиянды тағамдар»</u> бір бөлек топтасып отырамыз. <u>Топқа бөлу</u></p>	<p>Карлсонның суреті</p> <p>Ашық сұрақ қою арқылы білім алушылардың пікірі тыңдалады</p> <p>Түрлі тағамдардың суреттері бейнеленген үлестірмелі парақшалар</p>

Балалар Карлсонға дұрыс тамақтануды бүгінгі сабағымызда үйретеміз ба?
 Карлсонды дастарханға шақырайықшы
Ұжымдық жұмыс Дастарқан.
 Оқушылардың назарын суретке аудару. “

Суреттер

Тағамдарға назар аудар. Олардың ішінде қайсысы саған таныс? Қандай азық-түліктерден дайындалған? Тағы қандай қазақтың ұлттық тағамдарын білесің?” — деген сұрақтар қоямын. Оқушылардың негізгі тағамдардың атауларын білуі маңызды: ет асу, бауырсақ, қазы, шұжық, қымыз. Қалай дұрыс тамақтану қажет? Нұсқау беру және айту арқылы топтар төмендегі сұрақтарға жауап жазады

- Сұрақтарды тақтаға жазып қоямын
- 1 топ : Дастарқанда қандай тағамдар бар?
  - 2 топ : Күніне неше рет тамақтану керек? Мөлшері қандай болу керек?
  - 3 топ : Қай уақытта тамақтанған дұрыс? Қай тағамды таңертең, ал қайсысын кешке жеген дұрыс?
- Топпен талдап, ой-пікірлерін білдірулерін ұсынамын

Дескриптор:
Тағам түрлерімен танысады
Дұрыс тамақтану жолдарын біледі
Зиянды, пайдалы тағамдармен танысады

Ортасы
 Қолдану,
 талдау

Зерттейік
 Зерттеу. Түсіндіру және сипаттау арқылы «Пайдалы тағамдар» тапсырмасын орындаймыз

Тамақтану пирамидасы

Пайдалы тағамдар тамақтану пирамидасын көрсетемін немесе кітаптағы суретке назар аударту. Суретте

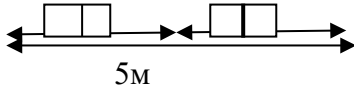

	<p>көрсетілген барлық топтарды және жеке азық-түліктерді атап шығады. Олардың қайсыларын көп және жиі қабылдау керектігін ойлануларын ұсынамын. (Дәнді дақылдар, макарон өнімдері, ботқалар.) Олар пирамиданың қай жерінде орналасқан? Жоғарыда не орналасқан? (Май.) Оны жеуге бола ма? (Иә, бірақ көп мөлшерде емес.) Оқушылар пирамидада “күнделікті тағамға пайдалануға қажет азық-түлік топтары көрсетілген” деген қорытындыға келулері тиіс. Пирамиданың төбесіне жақын орналасқан азық-түліктерді аз мөлшерде пайдалану керек.</p> <p>Дескриптор Пайдалы тағамдарды ажырата алады Азық түліктерді қандай мөлшерде тұтынуы керектігін біледі</p> <p><u>Дәптермен жұмыс:</u> <u>«Аспаздар» ойыны</u></p> <p>Білім алушыларға бірнеше тағамдардың суреттері берілген. Сол суреттерден ботқа әзірлеуге қажетті тағамдарды жинап қазанға салуы тиіс</p> <p>1 топ ботқа әзірлейді 2 топ сорпа әзірлейді 3 топ салат әзірлейді</p> <p>Дескриптор Әрбір тағамды әзірлеуде тағам құрамын біледі Әр тағамның дәмі әр түрлі болатындығын анықтайды. Кері байланыс. - Қай сұрақты дұрыс белгілемедің? Неліктен? 5. Жеке жұмыс Адамға пайдалы тағамдардың тұсына «+» белгісін, ал зиянды тағамдардың тұсына «-» белгісін қойыңыз.</p> <p>Дескриптор - адам ағзасына пайдалы тағамдарды белгілейді; - адам ағзасына зиянды тағамдарды анықтайды; - адам үшін тамақтанудың пайдасын түсіндіреді</p>	<p>Слайдта суреттер</p> <p>суреттер</p>
<p>Соңы</p> <p>Жинақтау, бағалау</p>	<p>Жаңа сабақты қорытындылау.</p> <p><u>Пиктограмма</u></p> <p>Жеміс жидектер Тәттілер Ботқа Ет жұмыртқа</p>	<p>Пиктограмма сызбасы</p>

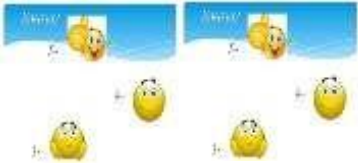

	<p>Балықтар Дескриптор - адам ағзасына пайдалы тағамдарды белгілейді; - адам ағзасына зиянды тағамдарды анықтайды; - адам үшін тамақтанудың пайдасын түсіндіреді</p> <p>Рефлексия Сонымен балалар, біз бүгінгі сабақта не үйрендік? Немен таныстық? Олай болса бүгінгі сабақты қаншалықты түсінгендеріңізді алмалармен көрсете қойыңыздар Жасыл алма бәрі түсінікті Сары алма түсіндім, бірақ әлі де білгім келеді Қызыл алма сабақ қызықты өтті, бірақ әлі де сұрақтарым бар</p>	<p>Оқушылар стикерге жазып жапсырады</p>
--	--	--

<p>Пәні: Математика Күні: Сынып: 2 сынып</p>	<p>Мектебі: Ақкөл жалпы орта мектебі: Мұғалімнің аты-жөні: Шайхаденова Аякөз Ержановна Қатысқандар саны: Қатыспағандар саны:</p>
<p>Сабақтың тақырыбы:</p>	<p>Метр</p>
<p>Сабақтың оқу мақсаты</p>	<p>2.1.3.2. Ұзындық (м), масса (ц) тәулік өлшем бірліктерін қолданып өлшеу. 2.1.3.4. Ұзындық, масса өлшем бірліктері арақатынасына сүйеніп түрлендіру.</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<p>Барлық білім алушылар: Ұзындық пен масса өлшем бірліктерін пайдалана отырып өлшейді және өлшем бірліктері арақатынасына сүйене отырып түрлендіреді. Көптеген білім алушылар: Ұзындық бірліктері арасындағы тәуелділікті ескере отырып, шамаларға амалдар қолданады. Кейбір білім алушылар: Ұзындықты табуға берілген мазмұнды есепті шығара алады.</p>
<p>Ойлау дағдыларының деңгейлері</p>	<p>Білу, түсіну, қолдану</p>
<p>Бағалау критерийлері</p>	<p>1. Ұзындық өлшем бірліктерін пайдалана отырып өлшейді. 2. Өлшем бірліктері арақатынасына сүйене отырып, түрлендіреді. 3. Шамаларға амалдар қолданады.</p>
<p>Тілдік мақсаттар</p>	<p>Өлшеуіш, метр</p>

Құндылықтарды дарыту	Шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау, жауапкершілік, қарым-қатынас жасау қабілеті.	
Пәнаралық байланыс	Дене шынықтыру. Ширату «Жаңылыспаймын»	
АКТ-ны қолдану	Слайд, электрондық оқулық	
Бастапқы білім	Ұзындық өлшем бірліктерін салыстырады, амалдарды орындай алады.	
Сабақ барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақта жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы	Ширату «Жаңылыспаймын» Шарты: Әртүрлі геометриялық фигураны көрсеткенде белгілі бір қимылды жаңылмай көрсетеді. Кесінді-қолды жоғары көтеру; түзу-2 қадам оңға, 2 қадам солға қарай адымдау; үшбұрыш-отырып, тұру. Геометриялық фигураларды таңдай отырып, топқа бөлу I топ. үшбұрыш II топ. төртбұрыш III топ. дөңгелек	геом. фигур
Сабақтың ортасы 30 мин Айтылым Жазылым	«Білгенді ұмытпайық» «Сәйкестендіру» әдісі Шамаларды өлшеу құралдарымен сәйкестендіру. сантиметр литр минут килограмм «Ой қозғау»	суреттер

<p>Айтылым Тыңдалым</p>	<p>-Бұл өлшем бірліктері нені өлшеуге арналған? -Ұзындықтың қандай өлшем бірліктері бар? -Сантиметрмен бөлменің ұзындығын өлшей аламыз ба?Неге? «Жариялау» әдісі арқылы бүгінгі сабақтың тақырыбы мен мақсатын таныстырамын. -Бүгінгі сабақтың тақырыбы-Метр. -Біз бүгін шамаларды өлшеуді және ұзындық бірліктерін (см,дм,м)түрлендіруді үйренеміз. I.Шығармашылық жұмыс .«Кел,ойнайық,ойлайық!» әдісі Бойларыңа қарай қатарға тұрындар. Оны қалай орындағандарыңды түсіндіріңдер. -Бойды қалай өлшедіңдер?(көз мөлшермен) -Адам бойын өлшегенде сантиметрмен өлшеген тиімді ме,әлде метрмен өлшеген тиімді ме? -Біз бойды қандай шамалармен өлшейміз?(метр,сантиметр) -Оны өлшейтін құралды білесіңдер ме? (бой өлшеуіш) Демек, ұзындықты метрмен де өлшейді.1см 100 рет салынса онда ол 1 метрді құрайды,ал дециметрмен 10рет салынса да 1 м-ді құрайды. Есіңе сақта! $1\text{м}=10\text{дм}$ $1\text{дм}=10\text{см}$ $1\text{м}=100\text{см}$</p> <p>Белсенді оқу ортасын құру II. Жұптық жұмыс «Көремін,білемін,өлшеймін» әдісі А) Белінді өлше. Өлшеу нәтижесін дециметр және сантиметрмен көрсет. Б) Сынып бөлмесінің ұзындығы мен енін өлше.Өлшеу нәтижесін сантиметр және метрмен өрнекте Кері байланыс: «Шапалақтау»</p> <p>III.Жеке жұмыс. «Кім тапқыр?» Сызбаны толтырып,есепті шығар.</p> 	<p>оқулық</p> <p>өлшеуіш</p> <p>конверт оқулық</p>
<p>Оқылым Тыңдалым</p> <p>Жазылым</p>	<p>Топтық жұмыс «Конверт» әдісі</p>	

	<p>Сары конверт. I топ №3.Түсіндіре отырып есепте. 3онд+7онд. =.....онд. .... жүзд. 3дм+7дм=.....дм= .....м 30+70=....</p> <p>Дескриптор: -Екі таңбалы сандарды қосып біледі; -Бірлік,ондық,жүздіктерге айналдыра алады; -Ұзындық өлшем бірліктерін қолдана алады; Кері байланыс: «Смайлик» әдісі</p> <p>Көк конверт II топ №2 Тиісті өлшем бірліктерін жаз 1м= 10___ 12 см=1 ___2 ___ 20см =2___ 36см = 3___6 ___ 4дм =40___ 8дм = 80 ___</p> <p>Дескриптор: -Ұзындық өлшем бірліктерінің ара қатынасын біледі; -Шапшаң,қатесіз орындай алады; Кері байланыс: «Бағдаршам» әдісі ҚБ</p> <p>Қызыл конверт. III топ №6.Зертте Дене шынықтыру сабағында мұғалім оқушыларға аралары 1 метрден бір қатарға сапқа тұруларын бұйырды.Саптың ұзындығы 25м-ге созылды.Сабаққа неше оқушы қатысты?</p> <p>Дескриптор: -Ресурстарды қолданып,зерттеу жүргізеді; -Оқушы санын есептеп таба алады; Кері байланыс: «Басбармақ» әдісі</p> <p>Саралау тапсырмасы Қолдауды аз қажет ететін оқушыға:</p>	<p>сызба</p> <p>конверт оқулық</p> <p>смайлик</p> <p>бағдаршам суреті</p>
--	--	---

<p>Сабақтың соңы 5 минут</p>	<p>№4. Есепті шығар. Тігін шеберханасы ұлдарға шалбар тігу үшін мата сатып алды. Бірінші орамда 10м, екіншіде 20 м, ал үшіншісінде бірінші мен екінші орамда қанша болса, сонша метр мата болды. Үшінші орамда неше метр мата бар? Орындалуы: I орамда-10 м II орамда-20м III орамда-?м III: $10\text{м} + 20\text{м} = 30\text{м}$ Ж: Үшінші орамда 30м Қолдауды көп қажет ететін оқушыға: Электрондық оқулықпен жұмыс (4-4) Сынық сызықтың ұзындығын тап Орындалуы: $20\text{см} + 30\text{см} + 30\text{см} + 10\text{см} = 90\text{см}$ «Серпілген сауал» әдісі - Ұзындық өлшем бірліктерін ата. - Метр өлшем бірлігі не үшін қажет? - 1 метрде неше сантиметр бар? КБ «Жарайсыңдар» мадақтау Рефлексия</p>	<p>Эл. оқулық</p>
----------------------------------	--	-------------------

V. СЫНЫП ЖЕТЕКШІСІНІҢ АТА – АНАЛАРМЕН АТҚАРАТЫН ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

В.А. Сухомлинский оқушылардың ата–аналарымен жұмыс істеудің мазмұнына ерекше назар аударып: «Тек ата – аналармен бірге жалпы күш жігерді біріктіру арқасында мұғалімдер балаларға үлкен адамдық бақытты беруі мүмкін», – дейді. Олай болса, отбасы мектеп пен бірге тәрбиелік ортаның тұтастай негізгі ықпал ету факторларын жасайды. Сондықтанда педагогикалық әрекетте мектептің жалпы міндеттерінің көлемінің кеңдігіне қарамастан ата – аналармен жұмыстың маңызы ерекше.

Ата–аналармен жүргізілетін жұмыстағы сынып жетекшісінің негізгі міндеттері:

1. Ата–аналармен тұрақты байланыс орнату.
2. Отбасы мен мектептің балаға қоятын талаптарының бірлігін қамтамасыз ету.
3. Ата–аналар ұжымын құру.
4. Ата–аналардың педагогикалық білім дәрежесі мен мәдениетін үнемі арттырып отыру..

Ата–аналармен атқаратын жұмыстарында сынып жетекшісінің қызметі

1. Ата–аналарды сыныптағы оқу тәрбие процесінің мазмұнымен және әдістемесімен таныстыру.
2. Ата–аналармен педагогикалық және психологиялық ағарту жұмыстарын ұйымдастыру.
3. Ата-аналарды балалармен бірге әрекетке қатыстыру.
4. Отбасы тәрбиесіне қатысты ата-аналарға педагогикалық-психологиялық кеңес беру.
5. Ата-аналар белсенділерімен жұмыс және ата-аналардың әртүрлі қоғамдық ұйымдарымен, жұртшылықпен өзара әрекеттесуі.

**Ата-аналардың мектеп жұмысына белсенді араласуы үшін
жасалатын жұмыс түрлері (ұсынылым)**

Өтініш, ұсыныс айту	Ата-ананың бір-біріне ықпалын қолдану	Баласында ата- анасына деген мақтанышты тудыру	Мұғалімдердің ата-аналармен бірлесе әрекеттесуін ұйымдастыру	Ұялтпау, мақтау, намысына төмеу, кіналамау
-сабаққа қатыстыру - хат жазу -шақыру қағаздарын дайындау -мектепте іс-шара өткізуді сұрау - оқушылармен кездесуді сұрау -телефонмен тұрақты түрде сөйлесу -жеке кездесулерді кесте бойынша өткізу	-ата-ана комитеті шешім қабылдайды - хабарландыруды ата-аналар жасайды -жиналыстарда шешім қабылдауды ата-аналардың өзіне ұсыну	-ата-аналарын мақтау -әкелер қоғамын құру -ата-ана қадірін асқақтататын әлеуметтік видеолар көрсету -психологиялық тренингтер өткізу	-байқаулар, сайыстар, жарыстар, көрмелер, тренингтер, семинарлар, қонаққа бару, т.б. -шай ұйымдастыру, -психологиялық диагностикалау -бірлескен зерттеу тақырыптары	-баласын мақтау -видеоға түсіру -жетістігін көрсету -БАҚ мақала жазу, жариялау -марапаттау

Баласын жамандамау	Ата-анасы мен балаларының бірлескен іс-шараларын ұйымдастыру	Ақылдасу, талдау, талқылау	Үйіне бару	Қарым-қатынас құралдарын қолдану

<p>- ұсыныс айту -балалардың әрекеттеріне талдау жасау -көмекке шақыру -кәсіби сұхбат өткізу, ақылдасу</p>	<p>-өндірістерге саяхат -«Менің бақытты жанұям» тақырыбында эссе жазу, видео түсіру, слайд жасау -бірлескен ғылыми жобалар -ата-аналармен тұрақты түрде кездесу ұйымдастыру -аптаның бір күнінде «Ашық есік» ұйымдастыру.</p>	<p>-ортақ мақсат қою -ата-аналар жиналыстарының тақырыптарын сыныпта, бала тәрбиесінде туындаған/туын дайтын мәселелерді талқылау -баланың даму/өсу траекториясын бірлесе айқындау</p>	<p>-алдын-ала ескерту, хабарлау -құр қол бармау, сыйлық апару - бала туралы жағымды деректерді апару -баланың дамуы, келешегі туралы ақпарат, талдау, зерттеу нәтижелерін апару</p>	<p>-Желілік қоғамдастық құру -электрондық журнал, күнделік</p>
--	---	--	---	--

Ата-аналар жиналысының жүру барысы (үлгі)

Мақсаты: Топтық жұмыс жүргізе отырып, ата-аналарды бір-бірімен жақын таныстыру арқылы ұйымшылдыққа, ауызбіршілікке шақыру.

Жүру барысы:

1. Сынып ережеесін құру.
2. Кел, танысайық! (Танысу тренингі)
3. «Ойлан, жұптас, талқыла» топтық жұмыс
4. Ата-аналар алқасын құру.
5. Балалардың өзін-өзі тәрбиелеуіне ата-ананың көмегі. Ата-аналарға психологиялық кеңес.

1. Ата-аналармен амандасып , жиналыста қаралатын мәселелермен таныстырылады. Жиналыс ережесі құрылады.

Ереже

1. Ұялы телефонды сөндіру.
2. Бір-біріңіздің пікірлеріңізді сабырмен тыңдау.
3. Жиналысты соңына дейін күту.
4. Ойларыңызды еркін, ашық айту.

2.

2. Әр ата-ана өз есімдерінің алғашқы әрпінен басталатын бойындағы жақсы қасиеттерін қосып айтады.

Кел, танысайық!

Мақсаты:

Ата-аналардың бір-бірінің есімін есте сақтай отырып,
Баласының қандай ортаға келгенін білу.

Мысалы :

Мен ақылды Ардакпын.
Мен сабырлы Саятпын.

Мұғалім: «Біздер әзірге бір-бірімізді дұрыс танымаймыз, сондықтан бір-бірімізді жақынырақ тану үшін сіздерге топтық жұмыс тапсырамын, бұл тапсырманы әр топ мүшелері бірлесе, ақылдаса отырып, ойларыңызды еркін жеткізуге тырысыңыздар» деп әр топқа парақшалар таратты.

3. «Ойлан, жұптас, талқыла» топтық жұмыс

Мақсаты:

Ата-аналар бір-бірінің пікірлерін тыңдап, ойларын ортаға салып, ортақ шешімге келе отырып, еркін, ашық сөйлеуге, бір-бірінің пікірімен санаса білуге дағдыланып, өз-өздерін тәрбиелейді.

I топ: Осы екі аптада мектепке деген көзқарасыңыз қандай?

Неліктен осы мектепті таңдадыңыз? Ұсынысыңыз.

II топ: Балаңыздың ұстазына деген қазіргі көзқарасыңыз қандай?

Ұсынысыңыз.

III топ: Ата – ана тарапынан мұғалімге, сыныпқа көмек көрсетілу керек деп ойлайсыз ба? Неліктен? Өзіңіз ше?

Ұсыныстарыңыз.

Әр топ алдарына берілген А-3 форматты параққа өз ойларын жазып ортаға шығып қорғады. Ата-аналар бір-бірін шапалақпен қолпаштап отырды.

«Балалардың өзін-өзі тәрбиелеуіне ата-ананың көмегі.

Ата-аналарға психологиялық кеңес» деген тақырыпта слайдтан бірнеше пайдалы кеңестер оқылып,талданды.

Осындай жұмыстардан кейін Ата-аналар алқасын сайлауды тапсырды.Көптің ұсынысымен ата-аналар алқасының төрайымысайланады.

Ата -аналар жиналыстан алған әсерлерін айтып, қолдарындағы стикерлерге тілектерін жазып тақтаға ілді.

Ата-аналар жиналысының жүру барысы №2 (үлгі)

Мақсаты:

1. I тоқсанның қортындысымен таныстыра отырып, II тоқсанда білім сапасын көтеру жолдарын алға қою.
2. Бірлескен жұмыс аймағын құра отырып,дәстүрлі оқыту мен жаңа бағдарламаның ерекшелігін көрсету, топта жұмыс жасауға,бір-бірінің пікірімен санаса отырып ,ортақ шешімге келе білуге дағдыландыру.

Жүру барысы:

- 1.Сынып ережеесін ескеру.
2. «Бала тәрбиесі» бейнефильм көрсету.
3. I тоқсандағы білім сапасы
4. «Ойлан,жұптас,талқыла» топтық жұмыс
- 5.Мектеп өмірінен бейнефильм

1. Ата-аналармен амандасып , жиналыста қаралатын мәселелермен таныстырылады. Дыбыс түрлеріне байланысты топқа бөлінеді.Жиналыс ережесі қайталанады.

2.Бейне фильм көру. «Асыл арна»

3. «Ойлан,жұптас,талқыла» топтық жұмыс

I-топ:Қазіргі оқу бағдарламасы мен сіздің кезіңіздегі оқу бағдарламасының айырмашылығы бар деп ойлайсыз ба?Неге?Дәлелдеңіз.

II-топ:Жаңа оқу бағдарламасының минус-, плюс+ жағын көрсетіңіз. Минус-жағын қалай +плюске айналдырсақ болады.Сыныпқа көңілдеріңіз тола ма?

III-топ:I тоқсанда сіздер үшін қандай қиындықтар болды?Қалай жеңдіңіздер?Әттең-ай деген жерлер болды ма?Ұсыныс.

IV-топ:Мектеп, Ұстаз, Оқушы , Ата-ана арасындағы байланыс көрініс көрсетіңіз.

Жұмыстарын ортаға шығып қорғайды.

Ойсергек «Мен қандаймын»

Екі қолға қатар қалам ұстап 1ден 10 ға дейін сандарды жазып шығады.Ұқсас сандарды тауып,өз мінездеріне сай қасиеттермен танысады.

Тренинг «Балаңызды қаншалықты білесіз?» Оқушылардың қолымен жазылған жазулары тақтаға ілінеді. Әр ата-ана өз баласының жазуын танып астына жазып кету керек.

Мектеп өмірінен бейнефильм көрсету. Оқушылардың сабақ үстінен көріністері.

Рефлексия

Ата-аналар берілген кесте бойынша өз сезімдерін кесте бетіне түсірді.

Жиналыс барысында көңіл-күйіңіз қандай болды?	Бүгін не білдіңіз? Сіз үшін не жаңалық болды?	Жиналыста сіз үшін не қиындық тудырды?	Жиналыс аяғында көңіл-күйіңіз қандай болды? Неліктен?	Жиналысты қалай бағалайсыз?

Жиналыс барысында көңіл-күйіңіз қандай болды?	Бүгін не білдіңіз? Сіз үшін не жаңалық болды?	Жиналыста сіз үшін не қиындық тудырды?	Жиналыс аяғында көңіл-күйіңіз қандай болды? Неліктен?	Жиналысты қалай бағалайсыз?
Жақсы	Бұл бір жаңалық болды. Біздің балаларымыздың білімдерімізді жаңартуға көмектесті.	Бұл бір жаңалық болды. Біздің балаларымыздың білімдерімізді жаңартуға көмектесті.	Бұл бір жаңалық болды. Біздің балаларымыздың білімдерімізді жаңартуға көмектесті.	Жақсы бағалаймын.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Оқыту мен оқудың белсенді әдістері. Астана. 2013.
2. Мұғалімге арналған нұсқаулық. «Тиімді оқыту мен оқу» ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы. «НЗМ» ДББҰ. ПШО. 2016.
3. Тренерге арналған үлестірмелі материалдар. «Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында қазақ тілінде оқытатын мектептердің бастауыш сынып мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы. Астана. 2017.
4. Мирсейтова С. Оқыту ізденіс ретінде және ізденіс оқыту ретінде. 2010.
5. Гершон М. Оқыту үшін бағалау құралдары. mikegershon@hotmail.com.
6. Педагогикалық диалог. Ақпараттық-әдістемелік журнал. №2 (4). 2013.
7. Сайфуллақызы Б. «Рефлексиялық біліктілік – педагогикалық шеберлікті арттырудың қажетті шарты». «Қазақстан мектебі» журналы. №12(1091). Желтоқсан. 2016.
8. «Сыни ойлауды оқу мен жазу арқылы дамыту» жобасы үшін әзірленген №5 оқу құралы. Алматы. 1998.
9. Алимов А. «Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері». Оқу құралы. Алматы. 2013.
10. Алимов А. «Табысты оқыту» Оқу құралы. Алматы. 2018
11. «Рефлексия – мұғалімнің оқыту және оқу тәжірибесін жетілдіру құралы». «НЗМ» ДББҰ. Астана. 2016.
12. Рудик Г.А. Ой еңбегі мәдениеті немесе оқудың 101 техникасы. Оқушыларға, студенттер мен педагогтарға және оқуды өмірлік салтқа айналдырғандардың барлығына арналған оқу құралы. Қостанай. 2010. 96б.
13. Шакиров Р.Х., Буркитова А.А., Дудкина О.И. Оценивание учебных достижений учащихся. Методическое руководство. Білім. 2012. 80с.
14. Оқытудағы интербелсенді әдіс-тәсілдер. Астана. 2014.
15. Формативті бағалау бойынша дәлелдемелерді жүйелі ұсынуына арналған әдістемелік ұсыныстар. НЗМ «ПӨО». Астана. 2015.
16. Алимов А.Қ. Интербелсенді оқу әдістемесін мектепте қолдану. Оқу құралы. Астана: «НЗМ» ДББҰ, Педагогикалық шеберлік орталығы, 2014. – 188б.